

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Petra Jüngerová

Problematické aspekty střídavé péče o nezletilé děti

Diplomová práce

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Problematické aspekty střídavé péče o nezletilé děti* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

Ve Zlíně dne 23. 3. 2015

.....

Petra Jüngerová

Děkuji JUDr. Renátě Šínové Ph.D. za vedení mé diplomové práce, za její cenné rady, které mi během konzultací poskytovala, a za její vstřícnost a trpělivost.

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
1 Úvod	6
2 Definice právních pojmů	8
2.1 Rodina	8
2.2 Dítě.....	9
2.3 Rodičovská odpovědnost	9
2.4 Manželství.....	10
2.5 Rozvod	11
2.6 Možnosti porozvodového uspořádání	12
2.7 Společná péče	14
2.8 Střídavá péče.....	15
3 Právní úprava	17
3.1 Mezinárodní smlouvy	17
3.2 Zákony	18
3.3 Právní regulace střídavé péče před rekonstrukcí soukromého práva a v novém občanském zákoníku.....	19
4 Předpoklady střídavé péče	21
4.1 Zájem dítěte	23
4.2 Osobnost rodiče a dítěte.....	24
4.3 Vztah rodiče k dítěti.....	25
4.4 Vztah dítěte k rodičům.....	26
4.5 Rodinné zázemí.....	26
4.6 Blízkost bydlišť rodičů	27
4.7 Citové vazby dítěte k sourozenci a prarodičům.....	27
4.8 Hmotné zabezpečení	28
4.9 Výchovné předpoklady rodičů.....	28
4.10 Schopnost rodičů dohodnout se	29
5 Délka doby střídavé péče	31
6 Klady střídavé péče	32
7 Problémy střídavé péče	34
8 Souhlas rodičů	36
9 Výživné	38
10 Bránění ve styku	40
11 Změna poměrů	42
12 Závěr	43
Seznam literatury a pramenů	46
Shrnutí	50
Summary	50
Seznam klíčových slov	51
List od keywords	51

Seznam použitých zkratek

Nový občanský zákoník - Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

1 Úvod

Jako téma diplomové práce jsem si vybrala střídavou péči o nezletilé děti. Tato problematika spadá pod odvětví rodinného práva, které je právem soukromým. Uvědomuji si, že střídavá péče o nezletilé děti může být i pro rodiče, kteří nejsou manželé, případně může být nařízena i v době do rozvodu rodičů, avšak ve své práci se budu věnovat pouze střídavé péči jako jedné z forem porozvodového uspořádání.¹

Ve své diplomové práci bych chtěla nastínit problémy střídavé péče nezletilých dětí po rozvodu rodičů, zhodnotit normy, které tento institut upravují, posoudit jejich efektivnost v praxi, srovnat právní úpravu střídavé péče, která byla upravena zákonem o rodině, který pozbyl účinnosti 31. prosince 2013, s právní úpravou, která je obsažena v novém občanském zákoníku č. 89/2012 Sb., jenž nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014.

V úvodu své práce se zaměřím na vysvětlení základních pojmů rodinného práva, které s institutem střídavé péče souvisí, jimiž jsou rodina, dítě, manželství, rozvod, rodičovská odpovědnost, možnosti porozvodového uspořádání, společná péče, střídavá péče. Další kapitola bude věnována pramenům právní úpravy, které problematiku střídavé péče regulují, konkrétně bude kapitola obsahovat podkapitoly týkající se Ústavních zákonů, mezinárodních smluv a dále zákonů České republiky. Rovněž si kladu za cíl srovnat právní regulaci institutu střídavé péče před rekonstrukcí soukromého práva a v novém občanském zákoníku, který je účinný od 1. ledna 2014. Jednu kapitolu věnuji předpokladům svěření dítěte do střídavé péče a jejich hodnocení, tato kapitola obsahuje podkapitoly týkající se jednotlivých kritérií, jimiž jsou zájem dítěte, osobnost rodiče a dítěte, vztah rodiče k dítěti a vztah dítěte k rodičům, rodinné zázemí, blízkost bydlišť rodičů, citové vazby dítěte k sourozencům a prarodičům, hmotné zabezpečení, výchovné předpoklady rodičů, schopnost rodičů se dohodnout. Zaměřuji se i na jednotlivé znaky střídavé péče, zejména délku trvání pobytu dítěte u jednoho z rodičů během střídavé péče. Samozřejmě nevynechávám ani kapitoly, kde jsou rozebrány klady a problémy střídavé péče. Jedna kapitola dále analyzuje problém, který je spojen s institutem střídavé péče, a to zda je důležité, aby oba rodiče se střídavou péčí souhlasili nebo ne. Poté následuje kapitola o výživném během střídavé péče, a také kapitola o výkonu střídavé péče, konkrétně se bude jednat o bránění jednoho z rodičů druhému z rodičů ve styku s dítětem, a v neposlední řadě se budu věnovat institutu změny poměrů.

---

¹ Pro účely základního vymezení tématu práce nadále problematiku střídavé péče vymezuji jako porozvodové vypořádání. Existence § 908 nového občanského zákoníku jsem si dobře vědoma, hovořím-li proto dále v práci o porozvodovém uspořádání, vztahuji své závěry také na rozhodnutí soudu o střídavé péči dle tohoto ustanovení.

Téma střídavé péče je velmi aktuální, což dokazuje i bohatá judikatura, zejména průlomové judikáty z loňského roku.

Cílem mé práce je analyzovat a zhodnotit právní regulaci střídavé péče z hlediska její aplikovatelnosti v praxi. Jako základní vědecko-výzkumnou otázku své práce si vymezuji posouzení, zda je aktuální regulace střídavé péče efektivní úpravou porozvodového uspořádání poměrů a zda jsou v jejím důsledku optimálně zaručena jak práva dítěte, tak práva rozvedených rodičů. V práci využiji také metodu dedukce, kdy nejprve nastíním obecné pravidlo, které následně rozvedu a blíže specifikuji. Při porovnávání právní úpravy střídavé péče před rekodifikací soukromého práva s právní úpravou obsaženou v novém občanském zákoníku využiji metodu komparace. Rovněž tak využívám metodu analýzy.

Hlavními prameny mé práce jsou právní předpisy, odborné časopisy, které se tématu týkají, a samozřejmě judikatura soudů. Co se týká odborných knih, mnoho z nich popisuje střídavou péči jen krátce a stroze, proto z nich čerpám jen velmi málo a spíše využívám aktuální judikaturu a odborné články.

Téma jsem si vybrala z toho důvodu, že mě možnosti rodinného uspořádání porozvodové péče o dítě velmi zajímají, a také proto, že zde můžu zahrnout i své zkušenosti z praxe. Sama jsem si v dětství prošla rozvodem svých rodičů. Také se v mém případě rozhodovalo, zda budu svěřena do střídavé péče, a jsem velmi ráda, že jsem nakonec byla svěřena do výlučné péče mé matky s neomezeným stykem s mým otcem, a že mě a mou sestru soud nerozdělil a mohly jsme zůstat spolu. Protože na mě rozvod nepůsobil dobře, rozhodla jsem se již v dětství být advokátkou, abych mohla pomoci jiným dětem a matkám nacházejícími se v obdobné situaci. V budoucnu bych se samozřejmě chtěla pohybovat v oblasti rodinného práva, proto se i má práce bude obsahově týkat této oblasti.

2 Definice právních pojmů

2.1 Rodina

Jednoznačná definice pojmu rodina není. Definice se liší dle přístupů různých vědních disciplín, jako jsou sociologie, psychologie, právo a dokonce i oblasti téže vědy přistupují k definování tohoto pojmu rozdílně. Rodina je základní a nejvýznamnější společenská jednotka, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou, jejíž společenský význam je nezastupitelný a jež je z tohoto důvodu pod ochranou státu a chráněna zákonem. Jedině zdravá rodina je zárukou zdravé výchovy dětí.²

Pojem rodina je velmi proměnlivý, přesto tradičně je stále základem rodinných vazeb biologické pouto pokrevního příbuzenství mezi členy rodiny. Přetrvává názor, že o rodinu se jedná tehdy, když se muži a ženy, kteří spolu žijí, narodí dítě. Uzavření manželství není podmínkou, ale je předpokladem. Avšak pod pojem rodina spadají i osoby žijící mimo institut manželství a osoby pokrevně nepříbuzné, mezi nimiž však existují citové a další vazby (vztah druh a družka, partneři žijící společně s dítětem, které se narodilo jednomu z nich v jiném manželství, ...).³ Členové rodiny jsou spojeni společným soužitím, vzájemnou morální odpovědností a vzájemnou pomocí.

Základním účelem rodiny je plnit funkci výchovnou, materiální, emocionální a další. K tomu je potřeba všech členů rodiny, tedy obou rodičů a také dětí.⁴ Je dokázáno, že chybějící rodič je pro sociální i emocionální vývoj dítěte velmi škodlivý prvek a není téměř možné, aby tato skutečnost zůstala bez následků. Pokud je rozpad rodiny nevyhnutelný, je třeba udržet vztahy mezi oběma rodiči a dítětem na nejvyšší možné úrovni, aby zůstalo zachováno co nejvíce z výše zmíněných funkcí rodiny.⁵ Jak uvádí § 856 nového občanského zákoníku, práva a povinnosti spojená s osobností dítěte a osobní povahy vznikají narozením dítěte a zanikají nabytím jeho zletilosti.

---

² PADRNOS, Jaroslav. In VESELÁ, Renata a kol. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, s. 11-13.

³ náleží Ústavního soudu ze dne 20. února 2007 sp. zn. II. ÚS 568/2006

⁴ PADRNOS, Jaroslav. In VESELÁ, Renata a kol. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, s. 11-12.

⁵ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 20.

2.2 Dítě

Dle Úmluvy o právech dítěte je dítě charakterizováno jako lidská bytost mladší osmnácti let, pokud zletilosti dle právního řádu, který se na ni vztahuje, nedosáhla dříve.⁶ V souladu s touto Úmluvou jsou i ostatní naše zákony, například zákon č. 359/1999Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, který dále specifikuje, kterým dětem konkrétně se ochrana poskytuje.

2.3 Rodičovská odpovědnost

Jak je uvedeno v § 858 nového občanského zákoníku, rodičovskou odpovědností se myslí souhrn nejdůležitějších práv a povinností rodičů k nezletilému dítěti, které spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o zdraví dítěte, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, dále v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění. Rodičovská odpovědnost vzniká narozením dítěte a zaniká nabytím plné svéprávnosti dítěte. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud. Dle § 865 odst. 1 nového občanského zákoníku náleží rodičovská odpovědnost oběma rodičům stejně a mají povinnost ji vykonávat ve vzájemné shodě. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven.

Nositelem rodičovské odpovědnosti se rodič stává na základě existence vztahu rodičovství. Nezáleží pak na tom, zda rodiče jsou manžely, zda spolu žijí či ne. Tedy i otec, který byl po letech určen rozhodnutím soudu jako otec dítěte, je od okamžiku právní moci rozsudku o určení otcovství nositelem rodičovské odpovědnosti.⁷ Jestliže jeden z rodičů nežije, není znám, nebo nemá rodičovskou odpovědnost, případně má její výkon pozastaven, náleží rodičovská odpovědnost druhému rodiči (§ 878 odst. 1 nového občanského zákoníku). Zásah do rodičovské odpovědnosti je nejvýznamnějším zásahem do právního vztahu mezi rodiči a dětmi. Z toho důvodu je k tomuto zásahu oprávněn pouze soud. Pro rozhodnutí soudu, které se týká rozsahu rodičovské odpovědnosti nebo způsobu či rozsahu, v jakém ji rodiče mají vykonávat, jsou určující zájmy dítěte. Soud může dle nového občanského zákoníku výkon rodičovské odpovědnosti pozastavit, omezit, případně může rodiče jeho rodičovské odpovědnosti zbavit. Jde například o případ, kdy rodič nemůže svá práva a povinnosti vykonávat a zájem dítěte vyžaduje, aby o situaci bylo rozhodnuto. Brání-li rodiči ve výkonu jeho rodičovské odpovědnosti závažná okolnost a vyžaduje-li to zájem dítěte,

---

⁶ Ovšem ve skutečnosti je tento překlad Úmluvy nesprávný, slovo majority, které je v Úmluvě použito, nesměřuje na zletilost, ale na plnou svéprávnost

⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana. In VESELÁ, Renata a kol. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, s. 177-178.

může soud výkon rodičovské odpovědnosti pozastavit (§869 odst. 1 nového občanského zákoníku). Zbavení rodičovské odpovědnosti, případně její omezení, však nemá vliv na jeho vyživovací povinnost k dítěti. Jestliže soud vysloví pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti u obou rodičů nebo u jediného žijícího rodiče, musí současně dítěti ustanovit poručníka.

Nevykonává-li rodič řádně povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti a vyžaduje-li to zájem dítěte, soud jeho rodičovskou odpovědnost omezí a zároveň stanoví rozsah práv a povinností, na které se omezení vztahuje. Rozhodnutí o omezení rodičovské odpovědnosti lze již charakterizovat jako sankci za zaviněné porušování povinností ze strany rodiče. Zbavení rodičovské odpovědnosti je zásadním zásahem do vztahu mezi rodičem a dítětem a nejtvrděší sankcí, kterou rodinné právo zná.⁸ Soud k tomuto řešení může přistoupit tehdy, zneužívá-li rodič svou rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, nebo ji závažným způsobem zanedbává. Patří sem nejenom nejzávažnější případy zanedbávání práv a povinností, ale i případy, kdy rodiče úmyslně vykonávají svá práva v rozporu s jejich účelem.

K omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti může dojít ve vztahu jen k jednomu dítěti téhož rodiče, nebo i ke všem jeho dětem. Bude to záviset na okolnostech konkrétního případu, zda se závadné chování rodiče nebo nezájem týká všech dětí, nebo jen některého z nich. Nelze zbavit rodiče rodičovské odpovědnosti „dopředu“ ve vztahu k dětem, které se mohou narodit.⁹

Zde je nutné zdůraznit, že svěřením dítěte do péče jednoho z rodičů rodičovská odpovědnost ani jeho právo na styk s dítětem nezanikají.

2.4 Manželství

Manželství je charakterizováno jako institucionalizovaný společenský svazek mezi mužem a ženou, který dle § 656 nového občanského zákoníku vzniká splněním zákonných požadavků, svobodným a úplným projevem vůle muže a ženy před orgánem veřejné moci nebo před orgánem církve či oprávněné náboženské společnosti za přítomnosti dvou svědků. Hlavním úkolem manželství je dle § 655 nového občanského zákoníku vytvoření rodiny, výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.

---

⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana. In VESELÁ, Renata a kol. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, s. 178-180.

⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana. In VESELÁ, Renata a kol. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, s. 178-180.

2.5 Rozvod

Rozvod manželství je právem upravený způsob zániku manželství ještě za života manželů a patří k jedné z nejbolestnějších a nejkomplicovanějších životních událostí v životě lidí. Manželství může být rozvedeno, je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho obnovení, avšak nesmí být rozvod v rozporu se zájmy dítěte a se zájmem manžela, který se na rozvratu nepodílel, a hrozila by mu v souvislosti s rozvodem závažná újma (§755 nového občanského zákoníku). Rozvod můžeme dělit na tzv. rozvod se zjišťováním příčin rozvratu a rozvod bez zjišťování příčin rozvratu. O rozvod bez zjišťování příčin rozvratu se dle § 757 nového občanského zákoníku jedná v případě, kdy se jeden z manželů připojí k návrhu na rozvod druhého manžela, manželé spolu déle než půl roku nežijí, dohodli se na úpravě poměrů svého nezletilého dítěte a soud jejich dohodu schválil, dohodli se na úpravě svých majetkových poměrů a bydlení. V takovém případě soud manželství rozvede, aniž by zjišťoval příčiny rozvratu. Samozřejmě je nutné, aby dohoda rodičů o úpravě poměrů nezletilého dítěte reflektovala zájem dítěte, aby rodiče situaci se svým dítětem probrali a informovali jej.¹⁰

Nezletilé dítě není nijak chráněno proti rozvodu manželství svých rodičů, je však třeba jej chránit v souvislosti s rozvodem, alespoň nějakým způsobem. Ochrana spočívá v ustanovení § 755 odst. 3 nového občanského zákoníku, které stanoví, že soud nemůže rozvést manželství, dokud není rozhodnuto o poměrech dítěte v době po rozvodu. Úprava poměrů k nezletilému dítěti po dobu po rozvodu znamená, že soud musí upravit práva a povinnosti rodičů k dítěti, zejména tedy určit, komu bude dítě svěřeno do péče a jakým způsobem a v jaké výši bude každý z rodičů přispívat na výživu dítěte.¹¹

Otázka ochrany nezletilých dětí rozvádějících se rodičů je nejzávažnějším problémem celého rozvodu. Pro děti je rozvod velkou psychickou zátěží, zpracování a srovnání se s rozvodem může trvat i několik let. Krátce po rozvodu může růst u dětí negativismus, impulsivita, agresivita a neposlušnost.¹² Bohužel mnohdy existence dětí není žádnou zábranou pro rozhodování se rodičů pro rozvod. Rozcházejí-li se bezdětní manželé nebo manželé, kteří mají dospělé děti, je to pro ně samozřejmě bolestné. Ale mnohem horší je situace, kdy se rozcházejí manželé mající nezletilé děti.

---

¹⁰ ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanská zákoník. Komentář. Svazek II (§ 655-975)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 543.

¹¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana. In VESELÁ, Renata a kol. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, s. 143.

¹² JONÁKOVÁ, Irena. Kritéria svěřeni nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, s. 12-15.

2.6 Možnosti porozvodového uspořádání

O úpravě poměrů nezletilých dětí po rozvodu jejich rodičů rozhoduje soud, případně je možné, aby se rodiče na úpravě poměrů nezletilých dětí dohodli. Tato dohoda však musí být soudem schválena. Vždy je třeba nejprve rozhodnout o tom, jak bude o dítě nadále postaráno, bez ohledu na to, jak probíhá rozvod rodičů, teprve potom může být manželství rozvedeno. Rozhodování věcí rodinně-právních je velmi citlivé a dá se říct nejednoznačné a mnohdy nepředvídatelné, neboť jednak se tyto vztahy řídí novým občanským zákoníkem, který je neupravuje dostatečně konkrétně, a jednak právě v této oblasti přináší život stále nové situace, které lze zákonem stěží postihnout. V současné době existuje řada možností porozvodového uspořádání. Dítě může být svěřeno do výlučné péče jednoho z rodičů. V České republice je stále přes 90% dětí svěřováno do výlučné péče matky.¹³ Dále může soud svěřit dítě do střídavé nebo společné péče, jak je uvedeno v § 907 nového občanského zákoníku. Dle § 26 odst. 2 zákona o rodině bylo svěřeni do střídavé, případně společné výchovy, podmíněno splněním kumulativních podmínek, kterými byla způsobilost rodičů vychovávat dítě, zájem rodičů o výchovu dítěte, zájem dítěte na takovém uspořádání a zajištění jeho potřeb. V novém občanském zákoníku je, co se týká konkrétně střídavé péče, pouze stanovena možnost dítě do střídavé péče svěřit, samozřejmě pokud to odpovídá zájmu dítěte, a dále jsou již obecná ustanovení týkající se všech forem porozvodového uspořádání. Dítě může být také dle § 907 nového občanského zákoníku svěřeno do péče jiné osoby než rodiče, je-li to potřebné v zájmu dítěte. Existují dvě možnosti, buď se rodiče dohodnou na úpravě výkonu rodičovské odpovědnosti, k platnosti potřebuje tato dohoda schválení soudu, nebo rodiče dohodu nepředloží a rozhodne soud.¹⁴

Rozhodování soudu ohledně porozvodového uspořádání je často velmi složité. Mnohdy je téměř nemožné udělat si spolehlivý a jednoznačný úsudek o poměrech mezi rodiči a vztazích s dítětem a zvolit porozvodové uspořádání, které bude pro dítě tím nejlepším. Dle § 907 nového občanského zákoníku *„Při rozhodování o svěřeni do péče soud rozhoduje tak, aby rozhodnutí odpovídalo zájmu dítěte. Soud přitom bere ohled na osobnost dítěte, zejména na jeho vlohy a schopnosti ve vztahu k vývojovým možnostem a životním poměrům rodičů, jakož i na citovou orientaci a zázemí dítěte, na výchovné schopnosti každého z rodičů, na stávající a očekávanou stálost výchovného prostředí, v němž má dítě napříště žít, na citové vazby dítěte k jeho sourozencům, prarodičům, popřípadě dalším příbuzným i nepříbuzným*

¹³ PLECITÝ, Vladimír a kol. *Základy rodinného práva*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 45.

¹⁴ PLECITÝ, Vladimír a kol. *Základy rodinného práva*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 44.

osobám. Soud vezme vždy v úvahu, který z rodičů dosud o dítě řádně pečoval a řádně dbal o jeho citovou, rozumovou a mravní výchovu, jakož i to, u kterého z rodičů má dítě lepší předpoklady zdravého a úspěšného vývoje.“

„Soud při rozhodování o svěřeni dítěte do péče dbá rovněž na právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi, na právo druhého rodiče, jemuž dítě nebude svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti, dále soud bere zřetel rovněž ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem.“

Soud k zajištění podkladů pro rozhodnutí o svěřeni nezletilého dítěte do péče pověří orgán sociálně-právní ochrany dětí, který shrne skutečnosti zjištěné o poměrech dítěte ve zprávě, která však pro soud není závazná. Je-li mezi rodiči spor týkající se porozvodového uspořádání, může si soud vyžádat například svědectví od lékaře dítěte, učitele dítěte, souseda apod. Ve složitějších případech může soud požádat znalce z oblasti psychologie nebo psychiatrie o posudek, který detailněji objasní poměry a vztahy v rodině. Postup soudního znalce při šetření není zákonem závazně stanoven. Soud žádá zejména vyšetření otce, matky, dítěte, případně dalších zúčastněných osob, a dále také posouzení a porovnání výchovných předpokladů a schopností obou rodičů, analýzu emočních vztahů v rodině a jiné. V posudku jsou zvažovány základní skutečnosti, jako je osobnost rodičů, dítěte a osob, se kterými dítě žije, nebo se kterými se stýká, poměry rodičů a vztahy v rodině, vazby dítěte k rodičům, sourozencům, prarodičům. Na základě několika provedených důkazů vydá soud rozhodnutí.¹⁵

Pro rodiče bývá období rozvodu velmi náročné. Mezi rozvádějícími se rodiči je asi pouze 20%, kteří jsou schopni domluvit se na úpravě poměrů nezletilých dětí, a pokud je zřejmé, že by tento výkon nebyl v rozporu se zájmem dítěte, soud tuto dohodu rodičů schválí.¹⁶ Pro rozhodnutí stačí soudu zpráva orgánu sociálně-právní ochrany dětí o zjištěných skutečnostech o poměrech dítěte.¹⁷

Dle mého názoru je tak málo rodičů schopno nějaké domluvy ohledně úpravy poměrů nezletilého dítěte právě z důvodu jakési nenávisti vůči druhému z rodičů, kvůli kterému je třeba rozvod zapříčiněn, a který mu ublížil. I když nejspíš oba chtějí pro své dítě to nejlepší, v takové situaci může být dítě „nástrojem pomsty“. Někteří rodiče si také myslí, že právě oni mohou dítě nejlépe vychovat, a proto ho chtějí do své výlučné péče a nejsou schopni žádného kompromisu. Rozvod je téměř vždy bolestivý a v takové situaci je složité se shodnout s člověkem, který nám třeba ublížil.

¹⁵ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 64-65.

¹⁶ PAVLÁT, Josef. Porozvodové uspořádání. *Bulletin advokacie*, 2012, roč. 1, č. 11, s. 36-40.

¹⁷ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 64.

Názory na to, jak má být porozvodová péče uspořádána, se stále mění. Je vedena spousta výzkumů ohledně dopadu porozvodového uspořádání na dítě, ovšem ne všechny dospějí ke stejnému závěru. V minulosti platilo, že zejména malé děti mají být svěřovány do péče matky. Toto uspořádání - svěření dítěte do péče primárního pečovatele, tedy rodiče, který až dosud zajišťuje většinu denní péče, ve většině případů je jím matka dítěte - se u malých dětí doporučuje i v současné době. Mezi dítětem a tímto rodičem existuje pevná vazba, která je pro dítě nezbytnou podmínkou jeho dalšího přirozeného vývoje, a pro dítě je tento pečovatel hlavní vztaznou postavou. Popularita společné a střídavé péče začala v mnoha zemích stoupat od konce sedmdesátých a začátku osmdesátých let, u nás až od konce devadesátých let. Společná péče měla být jakousi zárukou spravedlivějšího rozdělení odpovědnosti o dítě a času s ním stráveného.¹⁸ Ovšem posoudit, co je v nejlepším zájmu dítěte, je velmi obtížné. Rozvod vždy poznamená nejen rodiče, ale hlavně děti, pro které je situace jen těžko pochopitelná. Rodiče se často předhánějí, kdo je pro dítě lepším pečovatelem, poškozují druhého rodiče, snaží se jej vymazat ze života dítěte, popouzí dítě proti němu, brání mu ve styku. Tím vším dítěti ubližují, prohlubují jeho utrpení a trvale tím mohou poškodit vývoj dítěte. Proto je takovému chování nutné předcházet a v případě, že už se tak děje, včas podniknout kroky k jeho zastavení.¹⁹

Dle mého názoru je nejlepším řešením umožnit dítěti co nejčastější stýkání se s oběma rodiči, aby s nimi mohlo prožívat dobré i to zlé a neztratilo jednoho z nich, protože oba jsou pro něj důležití. Ovšem tohle je možné jen při dobré vůli obou rodičů. Tímto řešením může být právě střídavá či společná péče, která je však pro rodiče i pro jejich dítě velmi náročná.

2.7 Společná péče

Společná péče jako pojem byla do zákona vložena novelou zákona o rodině, zákonem č. 91/1998 Sb. Nyní je upravena novým občanským zákoníkem a znamená, že „*zde není konkrétní rozhodnutí o svěření dítěte do péče jednoho z rodičů*“.²⁰ Společná péče je možná především v případě, kdy spolu rodiče i nadále po rozvodu bydlí ve společné domácnosti a jsou schopni se spolu domluvit jak na péči, tak také na dalších věcech týkajících se dítěte, například na úhradě náročnějších předmětů dlouhodobé spotřeby, jako je obuv, sportovní

---

¹⁸ PAVLÁT, Josef. Porozvodové uspořádání. *Bulletin advokacie*, 2012, roč. 1, č. 11, s. 36-40.

¹⁹ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 36.

²⁰ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1021.

vybavení a jiné.²¹ Oba rodiče o dítě společně pečují, dělí se o jeho materiální zajištění a zabezpečení školních i mimoškolních aktivit.²² Tento způsob porozvodového uspořádání zmírňuje dopady rozvodu na dítě. Pro dítě se téměř nic nemění, jakoby k rozvodu manželství vůbec nedošlo. K svěření dítěte do společné péče je nutný dle § 907 odst. 1 nového občanského zákoníku souhlas rodičů.

2.8 Střídavá péče

Střídavá péče je relativně nově využívaným způsobem péče rodičů o dítě, kteří spolu po rozvodu nežijí. Podle čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod je péče o děti a jejich výchova právem rodičů, tedy rodičů obou. Neznamená to, že se každý z rodičů podílí na výchově ve zcela totožné míře, ale jde spíše o to, že mají oba rodiče stejné právo vyjádřit se k otázkám výchovy a účasti na ní.²³ Institut střídavé péče je právě jedním ze způsobů, jak zajistit současně právo dítěte žít s oběma rodiči a právo rodičů na plnohodnotný výkon svých rodičovských práv. Střídavá péče je často využívána zejména v západoevropských zemích, Skandinávii, USA i Kanadě.

Střídavou péči lze chápat tak, že dítě střídavě pobývá po určité časové období u jednoho z rodičů a v dalším časovém období u druhého z rodičů, kdy soud současně vymezí práva a povinnosti obou rodičů v těchto časových úsecích.²⁴ Dítě tak má dvě domácnosti, pokud rodiče nebydlí blízko sebe, tak má i různé kamarády, jiné prostředí, v některých případech navštěvuje dvě různé školy. Hmotněprávní i procesní úprava je koncipována pro co nejvyšší ochranu dětí.²⁵ Institut střídavé péče však není pro každého. Někteří rodiče nemají předpoklady pro výchovu dětí a jejich péče by pro dítě nebyla dobrá, a jsou manželé, jejichž konflikt je natolik velký, že nejsou schopni se domluvit. Spolupráce, kompromis, flexibilita, vzájemný respekt rodičů, to jsou hlavní předpoklady úspěšné střídavé péče.²⁶

Institut střídavé a společné péče byl u nás zaveden novelou zákona o rodině č. 91/1998 Sb. v roce 1998, nicméně již předtím bylo možné se v praxi výjimečně setkat s rozhodnutími, kdy soud svěřil dítě do střídavé výchovy obou rodičů, pokud rodiče takový postup soudu

---

²¹ JONÁKOVÁ, Irena. Kritéria svěřeni nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, s. 12-15.

²² ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 40.

²³ SCHÖN, Monika. Střídavá výchova a vyživovací povinnost rodičů. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 9, s. 12-16.

²⁴ HRUŠÁKOVÁ, Milana. *České rodinné právo*. 2. opravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk, 2001, s. 129.

²⁵ PLECITÝ, Vladimír a kol. *Základy rodinného práva*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 46.

²⁶ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 39-40.

navrhli.²⁷ Zavedením tohoto institutu se však dlouhá léta na rozhodování o porozvodovém uspořádání nic nezměnilo a děti byly stále ve více než devadesáti procentech svěřovány do výlučné péče matky. Změna nastala až v roce 2002, kdy počet dětí svěřených do péče matky klesnul pod devadesát procent. Do péče otce bylo tehdy svěřeno 7,99% dětí, do střídavé péče 2,14% dětí. V roce 2010 bylo do péče matky svěřeno 87% dětí, do péče otce 7,8% dětí a do střídavé péče 5,2% dětí. Institut střídavé péče je u nás uplatňován pouze výjimečně, avšak podíl dětí svěřených do této péče roste, i když velice pomalu.²⁸ Co se týká konkrétních čísel, v roce 2000 bylo 74 případů, kdy bylo dítě svěřeno do střídavé výchovy. V roce 2005 to bylo 404 případů a v roce 2007 již 599 případů.²⁹ Toto však způsobilo, že se konečné rozhodnutí o porozvodové péči stalo těžko předvídatelným a značně nejistým. Soud musí vždy odůvodnit, proč je střídavá péče pro konkrétní dítě vhodná, tento institut není obecným modelem porozvodového uspořádání.³⁰

---

²⁷ FRANCOVÁ, Marie, DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 15-16.

²⁸ PAVLÁT, Josef. Porozvodové uspořádání. *Bulletin advokacie*, 2012, roč. 1, č. 11, s. 36-40.

²⁹ FRANCOVÁ, Marie, DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 18.

³⁰ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s 1019.

3 Právní úprava

Prameny, které upravují střídavou péči a otázky související, lze členit na mezinárodní smlouvy a národní akty, mezi které lze zařadit ústavní zákony, zákony a další. Mezi ústavní zákony patří Listina základních práv a svobod a Ústava, které jsou nadřazeny všem ostatním zákonům naší země, a je nutné se jimi řídit. Jak je uvedeno v Listině základních práv a svobod v článku 32 odst. 1, rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Dále je zde zakotvena zvláštní ochrana dětí a mladistvých. V odstavci čtyři zmíněného článku zákon vymezuje základní principy a zásady rodinného práva, tedy že péče o dítě a jeho výchova je právem rodičů, a naopak že dítě má právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé dítě může být odloučeno od rodičů proti své vůli pouze rozhodnutím soudu na základě zákona.

3.1 Mezinárodní smlouvy

Mezinárodní smlouvy souvisí úzce i s tématem porozvodové péče. Jednou z nejdůležitějších je Úmluva o právech dítěte. Nový občanský zákoník, který upravuje rodinné právo, by měl být s touto úmluvou v souladu. Úmluva o právech dítěte byla přijata 20. listopadu 1989 v New Yorku. Česká republika ji ratifikovala v lednu roku 1991. Úmluva klade obrovský důraz na zájem dítěte, který musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti, která se týká dětí, a dále na ochranu a péči nezbytnou pro blaho dítěte, kterou musí smluvní státy úmluvy dítěti zajistit. Článek 9 odst. 3 Úmluvy zajišťuje právo dítěte na pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči a článek 12 právo dítěte se svobodně vyjádřit ve všech záležitostech, které se jej týkají s tím, že těmto jeho názorům musí být věnována patřičná pozornost a možnost být vyslyšeno v každém soudním jednání ať už přímo, nebo prostřednictvím zástupce či příslušného orgánu. Úmluva klade dále velký důraz na to, že za výchovu a vývoj dítěte mají odpovědnost oba rodiče a základním smyslem jejich péče musí být právě zájem dítěte.

Další mezinárodní smlouvou týkající se rodinně-právní oblasti je Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů sjednaná 25. října 1980 v Haagu, která přispívá k ochraně práv dětí, k zajištění výkonu práva péče o dítě tomu z rodičů, kterému bylo rozhodnutím soudu svěřeno, a zajištění výkonu práva styku s dítětem toho rodiče, který dítě nemá v péči. K důležitým mezinárodním normám patří i rezoluce a doporučení Rady Evropy, kterými jsou například doporučení Rady Evropy č. 1286 z počátku roku 1996, které vyzývá všechny státy, aby se ztotožnily se zásadou „dítě především“. Toto doporučení považuje

reagování na práva dětí, jejich zájmy a potřeby, za politickou prioritu a vyzývá státy, aby zajistily aplikaci Úmluvy o právech dítěte tím, že zrevidují a přizpůsobí své právní předpisy právě Úmluvě o právech dítěte. Dále také doporučení č. R 17 (79) a č. R 41 (85) o ochraně dětí před špatným zacházením nebo násilím, doporučení č. R 9 (91) o nouzových opatřeních v rodinných záležitostech a další.³¹

3.2 Zákony

Právní úprava rodinného práva se po letech vrátila do soukromoprávního kodexu. V novém občanském zákoníku je rodinné právo obsaženo v části druhé, konkrétně § 655 – 975. V § 3 odst. 2 písmene b) tohoto zákona je zakotvena jedna ze základních zásad, a to ta, že rodina, rodičovství a manželství požívají zvláštní zákonné ochrany. Nový občanský zákoník klade velký důraz na zájem dítěte a poskytuje mu rozsáhlou ochranu, jakožto slabší straně a zároveň subjektu hmotněprávních a procesních vztahů.³² S novým občanským zákoníkem souvisí řada dalších předpisů. Zejména zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně - právní ochraně dětí a mnoho dalších.

Jak je uvedeno v § 755 odst. 3 nového občanského zákoníku, soud manželství nerozvede, dokud není rozhodnuto o poměrech nezletilého dítěte na dobu po rozvodu. Dále je v § 906 nového občanského zákoníku stanovena povinnost soudu určit před rozhodnutím o rozvodu manželství, jak bude každý z rodičů o dítě pečovat. Soud také může schválit dohodu rodičů, pokud není v rozporu se zájmem dítěte. Co se týká porozvodového uspořádání, nový občanský zákoník v § 907 umožňuje svěřeni dítěte do péče jednoho z rodičů, nebo do střídané či společné péče, případně do péče jiné osoby. Samozřejmě je nutné, aby rozhodnutí o svěřeni do péče bylo v souladu se zájmem dítěte. Nově zákon nestanovuje zvláštní podmínky pro svěřeni dítěte do střídané péče, kritéria jsou stejná jako při svěřeni do péče jednoho z rodičů.³³ V § 907 odst. 2 nového občanského zákoníku je dále uvedeno, že „*při rozhodování o svěřeni do péče soud rozhoduje tak, aby rozhodnutí odpovídalo zájmu dítěte. Soud přitom bere ohled na osobnost dítěte, zejména na jeho vlohly a schopnosti ve vztahu k vývojovým možnostem a životním poměrům rodičů, jakož i na citovou orientaci a zázemí dítěte, na výchovné schopnosti každého z rodičů, na stávající a očekávanou stálost výchovného prostředí, v němž*

³¹ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 54-55.

³² CORRADINIOVÁ, Simona, VYPUŠTÁK, Radim. K novému rodinnému právu: do roka a do dne. *Právo a rodina*, 2013, roč. 15, č. 1, s. 8-10.

³³ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s 1019.

má dítě napříště žít, na citové vazby dítěte k jeho sourozencům, prarodičům, popřípadě dalším příbuzným i nepříbuzným osobám. Soud vezme vždy v úvahu, který z rodičů dosud o dítě řádně pečoval a řádně dbal o jeho citovou, rozumovou a mravní výchovu, jakož i to, u kterého z rodičů má dítě lepší předpoklady zdravého a úspěšného vývoje. Soud při rozhodování o svěřeni dítěte do péče dbá rovněž na právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi, na právo druhého rodiče, jemuž dítě nebude svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti, dále soud bere zřetel rovněž ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem.“

Zákon se snaží poskytnout dětem při rozvodu rodičů vysokou ochranu. V mnoha ustanoveních prosazuje zákon zásadu „dítě především“ vyžadovanou článkem 3 Úmluvy o právech dítěte. Řekla bych, že oblasti týkající se úpravy poměrů nezletilých dětí po rozvodu rodičů, nejsou v právních předpisech České republiky upraveny dostatečně podrobně a při aplikaci těchto předpisů může vznikat, a také vzniká, spousta rozporů. Zákonodárci se snaží poskytnout dostatek prostředků pro ochranu práv dětí. Je však otázkou, zda se tato práva dětí daří opravdu realizovat a chránit v praxi.

3.3 Právní regulace střídavé péče před rekonstrukcí soukromého práva a v novém občanském zákoníku

Do 31. prosince 2013 byla problematika rodinného práva upravena v zákoně o rodině. Od 1. ledna 2014 je upravena v novém občanském zákoníku. Tato nová právní úprava této oblasti nepřináší mnoho změn, spíše jen formulační změny, jejichž cílem je zpřesnit právní úpravu, případně zakotvuje to, co bylo dříve dovozováno pouze z judikatury. Dá se říci, že je nová právní úprava propracovanější.

Co se týká institutu střídavé péče, je nutné upozornit na změnu názvosloví, kdy zákon o rodině používá pojmu střídavá výchova, zatímco nový občanský zákoník užívá pojmu střídavá péče.

Kritéria, kterými se soud řídí v případě rozhodování o svěřeni dítěte do péče, se výrazným způsobem nemění. Oproti zákonu o rodině bere nový občanský zákoník ohled kromě citových vazeb dítěte k jeho sourozencům, prarodičům a dalším příbuzným, také na citové vazby k nepříbuzným osobám, což je dle mého správné, protože i takové osoby mohou být v životě dítěte velmi důležité. Dále bere nový občanský zákoník ohled na stávající stálost výchovného prostředí, zatímco zákon o rodině bere v potaz pouze stabilitu budoucího výchovného prostředí. V novém občanském zákoníku je navíc stanovena povinnost soudu vzít v úvahu i to, u kterého z rodičů bude mít dítě lepší předpoklady zdravého a úspěšného vývoje.

Avšak oproti zákonu o rodině, v novém občanském zákoníku chybí kritérium hmotného zabezpečení ze strany rodiče včetně bytových poměrů.

Dle mého názoru je formulace zdravého a úspěšného vývoje mnohem komplexnější než pouze kritérium hmotného zabezpečení ze strany rodiče, které je jistě její součástí, nicméně již není tím hlavním. Například dítě se může lépe a zdravěji rozvíjet u matky i přesto, že otec je bohatší, ale nezajistil by rozvoj dítěte tak dobře, protože je časově zaneprázdněný. Proto je podle mého tato nová úprava lepší.

Jednou z větších změn je zakotvení hranice dvanácti let v novém občanském zákoníku, který říká, že o dítěti starším dvanácti let se má za to, že je schopno přijmout informace potřebné pro utvoření si vlastního názoru o rozhodnutí týkajícího se jeho zájmu, tento názor si vytvořit, a také jej sdělit.

4 Předpoklady střídavé péče

Pro svěřeni dítěte do střídavé péče nejsou v zákoně vymezeny konkrétní předpoklady a požadavky, nicméně pro realizaci je důležitá a měla by být posuzována vzájemná spolupráce rodičů, blízkost bydlišť obou rodičů, aby dítě nemuselo měnit školu, neztratilo kontakt s kamarády a příbuznými, mohlo dále navštěvovat zájmové kroužky, přijatelný bytový standard včetně vhodného místa k přípravě do školy.³⁴

Dále se zohledňuje přání dítěte i rodičů. Je důležité s dítětem mluvit o tom, co by si samo přálo. Vysvětlit mu také, jaké přání má rodič a z jakého důvodu. Ukázat dítěti a hovořit s ním o kladech a i záporech střídavé péče.³⁵ Dle § 867 nového občanského zákoníku poskytne soud dítěti před rozhodnutím, které se dotýká jeho zájmu, potřebné informace, aby si dítě mohlo udělat vlastní názor, a ten poté sdělit. Při přání dítěte je nutné brát v potaz jeho věk, protože mladší dítě nemusí dostatečně dobře posoudit všechny skutečnosti, může dávat přednost rodiči, který je benevolentnější, může být jedním z rodičů naváděn. Na stanovisko staršího dítěte, které se střídavou péčí nesouhlasí, ať už z toho důvodu, že se nechce každý měsíc stěhovat, má v místě pobytu svou lásku, nebo má k některému z rodičů horší vztah, by měl soud klást větší váhu.

Dalšími zkoumanými kritérii pro svěřeni dítěte do střídavé péče jsou zájem dítěte, osobnost rodiče, vztah dítěte k rodičům a rodičů k dítěti, rodinné zázemí, citové vazby dítěte k sourozencům a příbuzným, hmotné zabezpečení, výchovné předpoklady rodičů, schopnost rodičů dohodnout se. Tato kritéria jsou výsledkem práce mnoha psychologů, sociálních pracovníků, soudců a soudních znalců. Jsou určena pro všechny profese zasahující do rozhodování o svěřeni nezletilých dětí do péče a musí být posuzována komplexně.³⁶ Pravděpodobnost, že jeden z rodičů bude výborně splňovat všechna uvedená kritéria a druhý z rodičů je bude splňovat velmi špatně, je nízká.

Zákon klade na soudce opravdu vysoké nároky. Některé skutečnosti lze zjistit poměrně snadno, jiné se s ohledem na špatné vztahy mezi rodiči zjišťují obtížně.³⁷ Soudce musí vycházet ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu o tom, kdo o dítě dosud řádně pečoval a staral se o jeho výchovu po stránce citové, rozumové, mravní i ekonomické.³⁸

---

³⁴ SCHÖN, Monika. Střídavá výchova a vyživovací povinnost rodičů. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 9, s. 12-16.

³⁵ ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Střídavá péče o děti po rozvodu očima psychologa. *Právo a rodina*, 2005, roč. 7, č. 5, s. 1-5.

³⁶ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 66-67.

³⁷ JONÁKOVÁ, Irena. Kritéria svěřeni nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, s. 12-15.

³⁸ PLECITÝ, Vladimír a kol. *Základy rodinného práva*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 45.

Na podnět soudu připraví orgán sociálně-právní ochrany dětí zprávu o poměrech v rodině dítěte, která obsahuje odůvodněný návrh na úpravu poměrů.³⁹ Podklady pro tuto zprávu získává orgán sociálně-právní ochrany dětí návštěvou v rodině a rozhovorem s rodiči. „V rámci návštěvy v rodině se hodnotí životní prostředí dítěte včetně hygienických podmínek. Sleduje se, jaký prostor má dítě k dispozici, zda má vlastní pokoj nebo alespoň určité soukromí a možnost nerušeně se připravovat do školy.“⁴⁰ V rámci rozhovoru se zjišťuje mimo jiné i vzdělání rodičů, pracovní zařazení, výše příjmu, pracovní doba, vztahy mezi jednotlivými členy rodiny včetně toho, kdo se dítěti věnuje, jestli jeden z rodičů nenavádí dítě proti druhému z rodičů, případné amorální nebo asociální chování některého z rodičů, které by mohlo narušit nebo ohrozit vývoj dítěte. Dále také na základě čeho se rodiče dohodli o úpravě poměrů po rozvodu. V případě jejich neshody se vyžaduje argumentace podporující svěřeni do péče toho kterého rodiče. Pohlíží se i na postoj druhého rodiče k těmto názorům a zjišťuje se, jaké jsou jeho alternativní návrhy k porozvodovému uspořádání. U dítěte se zkoumá jeho povaha, zájmy, volnočasové aktivity (i to, kdo je platí), prospěch, jeho výchovné problémy, zdravotní stav a jeho speciální potřeby. Pracovnice dále zjišťují informace ze školy, kterou dítě navštěvuje, a od lékaře dítěte. Ke zprávě se přikládá písemné vyjádření rodičů o tom, proč chtějí dítě do své péče a jakým způsobem zajistí styk s druhým z rodičů.⁴¹

Posoudit, které porozvodové uspořádání je pro dítě to nejvhodnější, je velmi náročné. Posuzování musí být v každém případě velice individuální. Rodiče mladšího dítěte je třeba posuzovat odlišně od rodičů staršího dítěte, stejně tak je potřeba jinak posuzovat rodiče chlapce a rodiče dívky.⁴² Soud musí při svém rozhodování zohlednit právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s oběma z nich.

Je přirozeným právem dítěte milovat oba své rodiče a toužit po tom, aby jim mohlo být stále na blízku. Toto právo je zakotveno i v čl. 18 Úmluvy o právech dítěte, kdy státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, mají povinnost vynaložit veškeré úsilí k tomu, aby byla uznána zásada, že oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Tomuto ustanovení odpovídá § 865 nového občanského zákoníku, tedy že rodičovská odpovědnost, práva a povinnosti, náleží stejně oběma rodičům, dále ustanovení § 892 tohoto zákona, které říká, že oba rodiče mají povinnost a zároveň právo zastupovat dítě při právních jednáních, ke kterým není dítě právně způsobilé, rodiče zastupují dítě společně, jednat však může každý

³⁹ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 69-70.

⁴⁰ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 70.

⁴¹ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 70-71.

⁴² BAKALÁŘ, Eduard. Kritéria pro posuzování kvality výchovných schopností rodičů. *Rodinné právo*, 1999, roč. 12, č. 10, s. 1-9.

z nich, a v neposlední řadě § 896 výše zmíněného zákona, jenž stanoví rodičům povinnost a zároveň právo pečovat o jmění dítěte. Předním hlediskem při rozhodování soudů je zajištění nejvyššího zájmu, nejvyššího blaha dítěte. Nicméně i právo rodičů na výkon jejich rodičovských práv a povinností je nutné zohlednit.

Pro soud není jednoduché určit, zda dítě do střídané péče svěřit či ne. Díky níže uvedeným kritériím, kterými se soudy řídí, má však možnost lépe a spravedlivěji rozhodnout. V každém případě je ovšem nejlepší, když se rodiče na úpravě poměrů dítěte dohodnou společně.

4.1 Zájem dítěte

Soud má povinnost rozhodovat o svěřením dítěte do péče tak, aby bylo v zájmu dítěte, a tento zájem upřednostňovat i před dohodou rodičů.⁴³ Dle článku 3 Úmluvy o právech dítěte musí být zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správními nebo zákonodárnými orgány.

Ústavní soud již dříve zdůraznil, že každé dítě je jedinečnou bytostí nadanou nezadatelnými, nezcizitelnými, nepromlčitelnými a nezrušitelnými základními právy a svobodami, a tedy bytostí, které by se při jejím vývinu mělo dostat toho nejlepšího, a upozornil na to, že je povinností orgánů veřejné moci hledat vhodné řešení pro každý jednotlivý případ, a nelze nad zájem dítěte nadřazovat nějaké modely fungování vztahů mezi rozvedenými rodiči a jejich dětmi tak, jak jsou zažité.^{44 45}

Zájem dítěte se dá dovodit z následujících hledisek. *„Osobnost dítěte, vlohy dítěte, schopnosti a vývojové možnosti dítěte, životní poměry rodičů, právo dítěte na péči obou rodičů, právo dítěte na osobní styk s oběma rodiči, citová orientace a zázemí dítěte, výchovné schopnosti a odpovědnost rodiče. Stabilita budoucího výchovného prostředí, citové vazby na prarodiče a další příbuzné, hmotné zabezpečení včetně bytové problematiky.“*⁴⁶

Obecně je v zájmu dítěte, aby rozvodem neztratilo jednoho z rodičů, ovšem je nutné zvažovat, zda je střídaná péče v zájmu dítěte i tehdy, pokud dochází mezi rodiči k častým

---

⁴³ ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012, s. 377

⁴⁴ náleží Ústavního soudu ze dne 11. října 2007 sp. zn. I. ÚS 420/2005

⁴⁵ náleží Ústavního soudu ze dne 19. dubna 2001, sp. zn. IV. ÚS 695/2000

⁴⁶ PLECITÝ, Vladimír a kol. *Základy rodinného práva*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 45.

konfliktům a soubojům o dítě.⁴⁷ Jak uvedl Ústavní soud, společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte mají rodiče, přičemž základním smyslem jejich péče musí být právě zájem dítěte.⁴⁸

4.2 Osobnost rodiče a dítěte

Rodiče by měli být svým životem a chováním pro své děti příkladem. Dítě ke svému vývoji potřebuje vzor a kvalita osobnosti a její zralost znamená kvalitní výchovu dítěte. Proto je zhodnocení osobnosti rodiče velice důležité.

Rodič by měl být slušný, citově zralý, adekvátně sociálně a pracovně adaptovaný, schopen vidět svět i své dítě realisticky. Hodnotí se životní styl rodiče, jeho chování, schopnost spolupráce, charakter, morálka.⁴⁹ „*Posuzovatele by stále více měly zajímat možnosti rozvoje vyšších, humanistických stránek osobnosti a dispozic dítěte. Jsou to zejména respekt k právům druhých, sebekritičnost, prosociální chování, empatičnost, kooperace, vzdělanost, zaujetí oborem, cílevědomost, tvořivost. Posuzovatelé budoucího prostředí dítěte by se stále více měli zajímat o hodnoty, jako jsou rozmysl, cit pro pravdu, spravedlnost, jemné mravní cítění, vkus, vyváženost pohledu, smysl pro tajemnou složitost jevů, trvalý vztah k nadosobnímu horizontu všech věcí, náhled, vcítění do druhého, velkorysost, odvahu říkat něco jiného, než co chce naše okolí slyšet, schopnost stát za správnou věcí i schopnost pokorně změnit názor, přesvědčí-li nás někdo, že se mýlíme.*“⁵⁰ Negativními jevy jsou například emoční labilita, nízká odolnost vůči stresu, narušená osobnost.⁵¹

Každý posuzovatel osobnosti má k vyšetření jinou metodu. Osobnost rodiče může posoudit znalec z oboru psychologie. Soud však může některé vlastnosti, jako jsou charakter a morálka, zjistit i ze samotných podání a výslechů rodičů v průběhu řízení, nebo také ze zprávy o pověsti, kterou si soud vyžádá z místa bydliště rodiče.⁵²

Dále se hodnotí úroveň vzdělání a inteligence rodiče, protože vzdělanější rodič může dítěti předat více zkušeností a poznatků, může jej více stimulovat v jeho rozumovém vývoji. Úroveň vzdělání vypovídá i o povahových vlastnostech rodiče, kterými jsou například

---

⁴⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1020.

⁴⁸ usnesení Ústavního soudu ze dne 31. května 2004, sp. zn. IV. ÚS 60/04

⁴⁹ BAKALÁŘ, Eduard. Kritéria pro posuzování kvality výchovných schopností rodičů. *Rodinné právo*, 1999, roč. 12, č. 10, s. 1-9.

⁵⁰ BAKALÁŘ, Eduard. Kritéria pro posuzování kvality výchovných schopností rodičů. *Rodinné právo*, 1999, roč. 12, č. 10, s. 1-9.

⁵¹ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 41.

⁵² JONÁKOVÁ, Irena. Kritéria svěření nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, s. 12-15.

cílevědomost, houževnatost, vytrvalost. Toto kritérium se dá hodnotit například dosaženým vzděláním nebo inteligenčními testy.⁵³

Pokud má rodič zdravou osobnost, pozitivní vztah k dítěti, dobrý charakter, pak dítěti nebrání ve styku s druhým rodičem, i když má třeba proti němu osobní výhrady. Dobrá vůle rodiče je brána velmi pozitivně. Pokud se zpřetrhají citové vazby k jednomu z rodičů, vede to k narušení základní životní jistoty dítěte, možnosti vzniku mnoha psychických poruch. Dospěje-li posuzovatel ke skutečnosti, že jeden rodič zamýšlí přerušit styk dítěte s druhým rodičem, pak je to velmi závažný faktor, zásadně snižující kvality takto smýšlejícího rodiče. Realizace styku dítěte s druhým rodičem je pro normální vývoj dítěte a jeho celkovou životní situaci velmi důležitá.⁵⁴

Soud je také povinen vzít v potaz osobnost dítěte, konkrétně jeho schopnosti a vlohy. Musí zvážit, za jakých okolností bude možný jeho pozitivní rozvoj a co bude pro dítě tím nevhodnějším.⁵⁵

4.3 Vztah rodiče k dítěti

U vztahu rodiče k dítěti musíme posuzovat jeho kvalitu a intenzitu, umění uspokojit potřeby dítěte, schopnost projevit vůči dítěti vřelé city a hlavně lásku, která je pro rozvoj dítěte nesmírně důležitá. Avšak je nutné odlišit lásku zdravou, zaměřenou na rozvoj a štěstí dítěte, a lásku sobeckou, která slouží k uspokojení vlastních potřeb, což může vést k opožděnému samostatnému citovému rozvoji.⁵⁶

Dále by se měla posuzovat schopnost rodiče vidět klady, zápory, schopnosti a dovednosti dítěte, znalost vnitřního světa dítěte, aktivní podílení se na péči o dítě (kdo ho vodí do školy, k lékaři, do zájmových kroužků, kdo si s ním hraje, čte mu pohádky, píše s ním úkoly, ...). Bohužel jsou při tomto hodnocení většinou muži znevýhodněni, protože se od nich očekává hmotné zabezpečení rodiny, matky bývají více doma a mohou tak trávit s dítětem více času. Ženy navíc umí dávat více najevo city než muži.⁵⁷

---

⁵³ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 68.

⁵⁴ BAKALÁŘ, Eduard. Kritéria pro posuzování kvality výchovných schopností rodičů. *Rodinné právo*, 1999, roč. 12, č. 10, s. 1-9.

⁵⁵ ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanská zákoník. Komentář. Svazek II (§ 655-975)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 550.

⁵⁶ JONÁKOVÁ, Irena. Kritéria svěření nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, s. 12-15.

⁵⁷ BAKALÁŘ, Eduard. Kritéria pro posuzování kvality výchovných schopností rodičů. *Rodinné právo*, 1999, roč. 12, č. 10, s. 1-9.

4.4 Vztah dítěte k rodičům

Kvalita a intenzita vztahu dítěte s rodiči je velmi podstatným faktorem při posuzování porozvodového upořádání, protože pro dítě je velmi důležité, aby mělo trvale přítomnou dospělou osobu, ke které si buduje pevný vztah. Vztah k matce, jako ke zdroji primární ochrany, si dítě začne vytvářet zhruba v sedmi měsících. Není však vyloučeno, aby tímto primárním pečovatelem byl otec. Vazbu s oběma rodiči má dítě vybudovanou přibližně ve třech letech.⁵⁸ Při posuzování tohoto kritéria se hodnotí, kterého z rodičů má dítě více rádo, kterého akceptuje. Je potřeba vnímat, zda má dítě kladný citový vztah k oběma rodičům.

Dítě by nemělo být závislé pouze na jednom rodiči, ale mělo by si umět pěstovat pozitivní city k oběma. Bohužel se někdy stává, že si dítě vytvoří pevný citový vztah k rodiči, jehož osobnost a výchovné předpoklady nejsou zrovna ideální, ba právě naopak. To se může stát třeba v případě, kdy jeden z rodičů znemožňuje dítěti kontakt s druhým rodičem, nebo ho proti němu navádí. Dále také pokud je jeden z rodičů benevolentnějším a dítěti vše dovolí, zatímco druhý rodič dbá více na jeho výchovu a občas mu něco zakáže. Dítě by nemělo mít speciální výhody ani u jednoho z rodičů.⁵⁹

4.5 Rodinné zázemí

*„Širší rodinné zázemí je pro všestranný rozvoj dítěte a jeho pocit životní jistoty příznivější.“*⁶⁰ Je však nutno posoudit, jaké vztahy mezi příbuznými jsou, jak daleko příbuzní bydlí, jak často se vídají, zda jsou ochotni se do výchovy zapojit, zda vlastní případně nějakou nemovitost, kde dítě může trávit víkendy a prázdniny. Do širšího rodinného zázemí řadíme prarodiče, strýce, tety a jejich děti. Výše uvedené lze zjistit například z výsledků během řízení. Důležité je také posuzovat kontinuitu prostředí, protože dítě by nemělo přerhat vztahy s důležitými osobami, kromě příbuzných sem patří i kamarádi, učitelé, sousedé, domácí mazlíčci, a také opouštět prostředí, na které si zvyklo, ať už je to dům, byt, škola, či hřiště. I přesto, že si dítě rychle zvyká, neměla by být změna prostředí častá, a dítěti by neměly zmizet důvěrně známé objekty. Dítě by mělo mít možnost navštěvovat stejné kamarády při pobytu u otce i u matky⁶¹

---

⁵⁸ LUŇÁČKOVÁ, Oldřiška. Muži versus ženy – právní úprava střídavé výchovy. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 10, s. 16-19.

⁵⁹ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 68.

⁶⁰ BAKALÁŘ, Eduard. Kritéria pro posuzování kvality výchovných schopností rodičů. *Rodinné právo*, 1999, roč. 12, č. 10, s. 1-9.

⁶¹ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 69.

Velmi důležitým kritériem pro posuzování soudu je i kvalita stálosti výchovného prostředí, která se posuzuje s ohledem na dosavadní vývoj, ale také s ohledem na budoucnost. Opět je důležité toto posuzovat v souladu se zájmem dítěte, protože v zájmu dítěte je, aby například změnilo nekvalitní výchovné prostředí za prostředí kvalitnější, stabilnější a příznivější pro jeho další vývoj.⁶²

4.6 Blízkost bydlišť rodičů

Co se týká blízkosti bydlišť, Ústavní soud je jiného názoru než já. Dle mého názoru je blízkost bydlišť rodičů při střídavé péči velmi důležitá, protože absolvovat pravidelně dlouhé trasy do bydliště druhého z rodičů a zase zpět není pro dítě vhodné. Avšak Ústavní soud nálezem sp. zn. I. ÚS 1506/13 ze dne 30. května 2014 stanovil, že vzdálenost bydlišť rodičů není překážkou pro střídavou péči. V tomto případě se jednalo o ustanovení střídavé péče pro šestileté dítě, kdy jeden z rodičů bydlel v Olomouci a druhý v České Lípě. Okresní soud v České Lípě střídavou péči nenařídil z důvodu právě velké vzdálenosti bydlišť obou rodičů s ohledem na to, že dítě by nemohlo navštěvovat jedno předškolní zařízení. Další předpoklady střídavé péče byly splněny. O odvolání otce Krajský soud rozhodl v jeho prospěch, kdy dospěl k názoru, že nejsou žádné důvody pro to, aby bylo rozhodnuto v neprospěch jednoho z rodičů, a střídavou péči nařídil. Stěžovatelka podala stížnost u Ústavního soudu, jedním z důvodů bylo také nerespektování zájmu dítěte. Ústavní soud však její stížnost zamítl a přihlédl zejména k tomu, že o výchovu dítěte mají zájem oba rodiče a oba mají k dítěti velmi silný citový vztah.⁶³ Dle mého názoru zde soud upřednostnil více zájem otce, tedy jeho právo na péči o dítě, před zájmem dítěte, protože tato dvě místa jsou od sebe vzdálená téměř 300km a pravidelné dojíždění může být pro dítě velmi náročné.

Pokud rodiče od sebe bydlí daleko, školský zákon umožňuje dle § 49 odst. 4 dítěti navštěvovat souběžně dvě základní školy, a tím tak zvyšuje šanci na možnost využít institutu střídavé péče. Ředitelé takovýchto škol spolu musí spolupracovat a dohodnout se na postupu při vzdělávání žáka.⁶⁴

4.7 Citové vazby dítěte k sourozenci a prarodičům

Při rozhodování o svěřeni dětí do péče je nutno brát v úvahu i vztah mezi sourozenci navzájem. Ve většině případů jsou sourozenci svěřeni do výchovy témuž rodiči z důvodu

---

⁶² ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanská zákoník. Komentář. Svazek II (§ 655-975)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 550.

⁶³ nález Ústavního soudu ze dne 30. května 2014, sp. zn. I. ÚS 1506/13

⁶⁴ zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů

ochrany sourozeneckých vztahů, když už se nepodařilo zachránit vztah mezi rodiči. Avšak je nutné posuzovat každý případ individuálně.⁶⁵

Dítěti by neměl být upírán ani kontakt s prarodiči. Styk s prarodiči i sourozenci může být upraven soudem, pokud to vyžadují okolnosti, ovšem práva prarodičů a sourozenců jsou slabší.⁶⁶

4.8 Hmotné zabezpečení

Ne tak důležité, ale zároveň nezanedbatelné kritérium. Je důležité pro dítě zajistit vhodné bydlení, místo pro přípravu dítěte do školy. Má-li jeden z rodičů více finančních prostředků, může svému dítěti zajistit lepší podmínky pro život, lepší životní úroveň, lepší přístup ke vzdělání, lepší lékařskou péči, lepší podmínky pro rozvoj jeho nadání a další.⁶⁷ Ovšem častým problémem u majetnějšího rodiče bývá tzv. „kupování si dítěte“, kdy rodič dítěti koupí vše, na co si ukáže, a tím ho láká a přitahuje si jej k sobě. Tento způsob je pro výchovu dítěte velice nevhodný.

Velmi důležité je, aby se rodiče domluvili, který z nich bude co platit. Střídavá péče je finančně náročnější, protože dítě potřebuje více oblečení, není zcela možné, aby si dítě přenášelo každý týden všechny své věci. Musí mít vybavené dva pokoje, každý u jednoho z rodičů, dvoje učebnice, pomůcky do školy apod.

4.9 Výchovné předpoklady rodičů

Kritéria kvality výchovných schopností rodičů jsou předmětem dlouhodobého vývoje. Je třeba posuzovat jak charakter a morálku rodičů, schopnost poskytnout dítěti adekvátní péči, zkušenosti a dovednosti v péči o dítě, tak také zdravotní stav rodiče, užívání návykových látek, případné trestné činy rodiče, přestupky a disciplinární řízení. Vypovídací hodnotu má i chování rodiče při rozvodu, například způsob, jakým řeší konflikty, jak bojuje, jak rodič dodržuje práva dalších zúčastněných osob (právo dítěte na druhého rodiče a další příbuzné, či právo druhého rodiče na styk s dítětem).⁶⁸ Výchovné schopnosti rodičů je třeba zkoumat a posuzovat subjektivně.⁶⁹

---

⁶⁵ JONÁKOVÁ, Irena. Kritéria svěření nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, s. 12-15.

⁶⁶ PLECITÝ, Vladimír a kol. *Základy rodinného práva*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 47.

⁶⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, NOVÁK, Tomáš. Reálně o společné a střídavé porozvodové výchově. *Bulletin advokacie*, 1999, roč. 29, č. 3, s. 30.

⁶⁸ PAVLÁT, Josef. Porozvodové uspořádání. *Bulletin advokacie*, 2012, roč. 1, č. 11, s. 36-40.

⁶⁹ ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanská zákoník. Komentář. Svazek II (§ 655-975)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 550.

Rodič je pro dítě vzorem pro vytvoření sociální, zejména sexuální role a identity, které si dítě vytváří od dětství. Aby dítě mohlo svou roli, chlapci mužskou a dívky ženskou, přijmout, potřebuje vhodný vzor. Výzkumy ukázaly, že děti žijící s jedním rodičem se lépe přizpůsobí, je-li tento rodič stejného pohlaví.⁷⁰

4.10 Schopnost rodičů dohodnout se

Jedním z důležitých předpokladů střídavé péče je schopnost rodičů dohodnout se na podobných výchovných principech, které budou uplatňovat, a které budou pro dítě vhodné, stanovit si důležité prvky ve výchově a komunikovat společně o věcech týkajících se dítěte, schopnost domluvit se na podstatných materiálních záležitostech, například kdo bude kupovat finančně náročnější předměty dlouhodobé spotřeby (zimní bundy, boty...), kdo bude platit kroužky. Pro dítě může být matoucí například to, když jeden z rodičů danou věc dítěti dovolí a druhý ne. Dítě pak tohoto může využívat, případně rodiče i vydírat.⁷¹ Pokud se rodiče nejsou schopni dohodnout na jednotném výchovném postupu, může právě tato skutečnost činit překážku ke svěřeni nezletilého dítěte do střídavé péče.⁷²

Pro úspěšné překonání rozvodové situace je důležitý přátelský vztah k bývalému partnerovi a schopnost kooperace. Dítě by nikdy nemělo být prostředníkem k řešení konfliktů mezi rodiči, ani nástrojem k trestání druhého rodiče a prosazování své vlastní vůle. Konflikty mezi rodiči většinou pokračují i po rozvodu a jsou do nich často vtahovány děti. Rodič by měl mluvit o druhém rodiči v dobrém, neměl by jej očerňovat. Lidé používají po rozvodu různé obranné mechanismy např. hněv, touhu po odplatě, vnímání pouze špatných stránek bývalého partnera a jejich zveličování a nepřipouštění jakékoli jeho dobré vlastnosti apod. Častým jevem je také tak zvané popouzení dítěte proti jednomu z rodičů, což znamená přímé nebo nepřímé záměrné ovlivňování dítěte s úmyslem snížit hodnotu druhého rodiče v očích dítěte formou pomlouvání, ponižování, poukazování na špatné vlastnosti, shazování, zesměšňování. Dítě může být popouzeno jedním rodičem, nebo oběma rodiči navzájem.⁷³ Motivem může být přetrvávající zloba, strach z bývalého partnera, pocit, že představuje nebezpečí pro dítě, snaha pomstít se, prožitek moci při příležitosti pokořování druhého rodiče a ubližování mu. Dítě je v nízkém věku velice snadno ovlivnitelné, nechá se lehce přesvědčit, přijme zkreslenou a nepravdivou představu o druhém z rodičů, může k němu zaujmout negativní postoj, reaguje

---

⁷⁰ JONÁKOVÁ, Irena. Kritéria svěřeni nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, s. 12-15.

⁷¹ ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Střídavá péče o děti po rozvodu očima psychologa. *Právo a rodina*, 2005, roč. 7, č. 5, s. 1-5.

⁷² rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. ledna 2004 sp. zn. 10 Co 877/2003

⁷³ VANÍČKOVÁ, Eva. *Stres dítěte v rozvodové a porozvodové situaci*. Praha: Růžová linka, 1999, s. 7.

odtažením, strachem z druhého z rodičů, nenávisť k němu. Nejvíce bohužel na toto doplácí samotné dítě, které prožívá vnitřní konflikt.⁷⁴

„Chlapci, jejichž matka otce trvale ponižovala, mají větší problémy s mužskou identitou, jsou plašší a závislejší, protože pochybují o svých vlastních kvalitách. Navíc je dítě stavěno do role soudce jednoho z rodičů, která mu v jeho věku nepřísluší a rovněž je pro dětskou psychiku zatěžující. Popouzení zanechává na duši dítěte značné následky, prohlubuje traumata z rozvodu rodičů a znesnadňuje adaptaci. Později, ve věku kdy se děti stávají zvýšeně kritickými, přehodnotí svůj postoj k druhému z rodičů. Jsou schopny posoudit jeho skutečné vlastnosti a činy a poopravit si obrázek, který si o něm udělaly pod vlivem popouzení v dětství. Dlouhé období, ve kterém je blízký a silný vztah s druhým z rodičů důležitý a formativní, však již promeškaly. Navíc výchova založená na lži není pro utváření charakteru dítěte ideální. Odborníci jako jedno ze základních pravidel pro výchovu po rozvodu doporučují zachovávat pozitivní obraz druhého rodiče a cíleně o něm vytvářet dobré mínění.“⁷⁵

Rodiče by si měli navzájem předávat zkušenosti s výchovou dítěte a informovat se o skutečnostech vzniknuvších během pobytu dítěte u rodiče. Rodič by dítěti neměl vnucovat svého nového partnera, jeho názory a postoje, noví partneři, a ani prarodiče by neměli do střídavé péče zasahovat.⁷⁶

Spolupráci rodičů je nutno dokázat, a to nejen verbálně, ale i neverbálně. Dohoda rodičů o základních principech výchovy a zajištění střídavé péče je podstatnou součástí podkladových materiálů k určení střídavé výchovy. Avšak opatrovnický soudce často nemá čas probírat podrobnosti dohody a spokojí se se souhlasným tvrzením rodičů, že jsou na všem dohodnuti.⁷⁷

---

⁷⁴ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 42-43.

⁷⁵ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 43.

⁷⁶ ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Střídavá péče o děti po rozvodu očima psychologa. *Právo a rodina*, 2005, roč. 7, č. 5, s. 1-5.

⁷⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, NOVÁK, Tomáš. Reálně o společné a střídavé porozvodové výchově. *Bulletin advokacie*, 1999, roč. 29, č. 3, s. 30.

5 Délka doby střídavé péče

Zákon délku střídavé péče, tj. po jakých intervalech by se rodiče měli ve výchově střídát, neřeší a psychologové, pediatři a ani veřejnost se na délce pobytu během střídavé péče neshodují. Délka pobytu by se měla odvíjet od věku a přání dítěte, vzdálenosti bydliště rodičů, docházky do stejné školy a kroužků, konkrétní rodinné situaci, vztahu rodičů mezi sebou apod., určitě by však neměl být stanoven jakýsi umělý model. Intervaly nemusí být stejné.⁷⁸

Nejčastější doba střídání dítěte u rodičů je jeden týden, rodiče se však mohou dohodnout i na době kratší či delší. „Kladné poznatky a zkušenosti přinesla soudní praxe se střídáním výchovy po měsíci.“⁷⁹ „U malých dětí je doporučeno střídání po třech dnech, aby dítě netrpělo odloučením od druhého rodiče.“⁸⁰ Delší interval pobytu u jednoho z rodičů více odcizuje toho druhého, nicméně na druhou stranu umožňuje rodičům lépe si naplánovat zaměstnání.⁸¹

---

⁷⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1020.

⁷⁹ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 40.

⁸⁰ FRANCOVÁ, Marie, DVORÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 16.

⁸¹ PLECITÝ, Vladimír a kol. *Základy rodinného práva*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 46.

6 Klady střídavé péče

Pro dítě je velmi důležité, aby mělo během svého dětství přítomen ve výchově jak mužský, tak i ženský prvek, a aby poznalo oba vzorce chování a přebralo model své sexuální role od obou pohlaví. Například dívka potřebuje vzor od své matky pro vytvoření správného obrazu pro svou budoucí ženskou roli (vztah matka - dcera), ale také potřebuje mužský prvek ve výchově, aby si mohla vytvořit představu toho, jak se jednou bude chovat její partner. Další partner matky nenahradí dítěti jeho otce a naopak. Chybějící otec může vyvolat jednak strach právě z mužů, nebo naopak nadměrnou přitažlivost. Mnohdy dochází i k tomu, že si dívka vybere mnohem staršího muže, jako náhradu za svého otce. Pokud dítě s otcem tráví méně než dvě hodiny týdně, vzniká otcovská deprivace. Vztah k otci a matce a pozitivní zážitek vztahu dospělých tvoří vysokou socializační hodnotu. Dítě je zvyklé od dětství čerpat emoce od obou rodičů, díky střídavé péči se jeho emocionální vývoj nezdeformuje a je zaručen přirozený průběh identifikace dítěte s mužským a ženským vzorem. Dítě si začíná tvořit budoucí rodičovské postoje ve věku 8-11 let.⁸²

„Dítě ke svému vývoji potřebuje jasně vidět vzor v chování, jednání, v konfliktních situacích, ve chvílích nemoci od muže i od ženy. Pak má schopnost se s tímto vzorem buď identifikovat, nebo na základě zkušenosti, kterou udělalo s otcem nebo s matkou, si říct, že takto se nikdy chovat nechce. Pokud by dítě tuto zkušenost nemělo, neumělo by se pak v dospělosti rozhodnout, co udělat má a co ne, stálo by ho to více úsilí, aby na to přišlo. Při střídavé péči dítě samo pak vstupuje více zkušené do svého vlastního manželství. Prožilo totiž zkušenosti s oběma rodiči, má se o co opřít, z čeho vycházet. Dítě také při střídavé péči má přirozený vztah a důvěru v autoritu.“⁸³ Důležité je, aby dítě nevnívalo jedno pohlaví jako to špatné.

Kladem střídavé péče je to, že dítě neztratí ani jednoho z rodičů, ale udrží si je oba, a může dále rozvíjet svou důvěru k nim, kterou si v dětství budovalo. Oba jsou velkou měrou součástí jeho života. Střídavá péče pomáhá oběma rodičům udržet s dítětem intenzivní hodnotný vztah a možnost dítě vychovávat. Není to jen o „svátečním“ víkendovém vídání se s jedním z nich, kdy vztah s takovým rodičem nedosahuje kvalit jako při střídavé péči a rodič nemá příležitost k uplatnění své ženské či mužské role. Dítě si chce s rodičem takový krátký víkend užít, proto se rodiči ani se svými problémy a starostmi nesvěří, není na to čas.

---

⁸² NOVÁK, Tomáš. Dilema střídavé péče: Potřebují děti více otce nebo jeden domov? *Právo a rodina*, 2012, roč. 14, č. 5, s. 16-19.

⁸³ ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Střídavá péče o děti po rozvodu očima psychologa. *Právo a rodina*, 2005, roč. 7, č. 5, s. 1-5.

V případě střídavé výchovy není ani jeden z rodičů ošizen. Dítě se může kdykoli obrátit na oba z nich, jsou mu k dispozici, když se s nimi potřebuje podělit o své emoce, jak o ty dobré, radost dítěte, tak o ty zlé, problémy apod. V případě komunikace s oběma rodiči dítě může získat na stejnou věc více úhlů pohledu a vytvořit si tak ucelenou představu o dané záležitosti. S některými problémy může mnohdy pomoci pouze rodič určitého pohlaví, proto je v tomto případě dobré, že o něj dítě nepřijde.

Výhodou střídavé péče je i to, že během pobytu dítěte u druhého z rodičů si může první rodič splnit své pracovní povinnosti a vyřídit osobní záležitosti a při pobytu dítěte u něj se mu pak může věnovat mnohem více a intenzivněji.

Toto řešení zajišťuje právo dítěte na péči a odpovědnost obou rodičů a posiluje pocit společné odpovědnosti rodičů za výchovu dítěte. Některé výzkumy ukázaly, že vliv rozvodu na děti ve střídavé péči není tak nepříznivý. Děti sice utrpěly trauma z rozpadu rodiny, ale byly ušetřeny dalšího ze ztráty jednoho z rodičů. Střídavá výchova tedy omezuje pocit ztráty, a tím zvyšuje i sebeúctu dítěti.⁸⁴ Střídavou péči podporují organizace sdružující otce, které mají vliv nejen u nás, ale také například ve Spojených státech. Ovšem bez dobré vůle obou rodičů může střídavá péče nadělat víc škody než užitku.

---

⁸⁴ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 40.

7 Problémy střídavé péče

Střídavá péče není vhodným řešením pro každé dítě. Jsou děti zvýšeně úzkostlivé, neurotické, kde střídavá péče i přes dobrou vůli a snahu rodičů může napáchat nedozírné škody na psychice dítěte, může vést až ke schizofrenii.⁸⁵

Jedním ze záporů střídavé péče je fakt, že dítě musí měnit prostředí, které se často liší stylem výchovy, socioekonomickou úrovní a podobně. Dítě tak má dva domovy, dvě rodiny, dva životy. Pro dítě je ovšem stálé prostředí důležité a pravidelná změna může být pro něj velmi stresující a může znemožňovat navázat dítěti bezpečný vztah k jednomu z rodičů a znamenat pro dítě ztrátu jistoty. Je velmi těžké, aby odlišní lidé dokázali zajistit jednotnou výchovu. Během měsíčního pobytu u jednoho z rodičů se dítě přizpůsobí jeho výchovnému stylu a odvykne stylu druhého rodiče. Proto střídání po tak dlouhé době není zcela ideální.⁸⁶

Střídavá péče je také finančně náročnější. Dítě má bydliště na dvou místech, musí mít dva dětské pokoje, potřebuje dvoje učebnice a školní pomůcky, dvakrát více oblečení, protože není možné, aby si každý týden stěhovalo všechny své věci.

Aby byla střídavá péče zvládnutelná a byla pro dítě vhodným řešením, je zapotřebí jisté koordinace péče, spolupráce na vysoké úrovni a komunikace mezi rodiči, což není po rozvodu rodičů zrovna lehký úkol. Rodiče se musí domluvit na všech věcech (výchova, bydlení, stravování, docházka do školy a zájmových kroužků, finance (tábory, školy v přírodě, sportovní vybavení, zájmové kroužky)).

Dále je třeba mít jistotu přijatelných podmínek u obou rodičů. Rodiče je nutno přesvědčit o tom, že dané řešení je přijatelné pro další život dítěte, ne pro pokračování rozvodového boje. Svěření dítěte do střídavé péče rodičů nesmí být ústupkem jejich vzájemné rivalitě, ale vyjádřením kvalitního a pozitivního vztahu rodičů k dítěti. „Podle psychiatra doc. MUDr. Jaroslava Gebharta, CSc., může v praxi střídavá péče optimálně fungovat teprve v případě, že oba rodiče mají své nové partnery, jejich vzájemné negativní emoce již odezněly a všichni zúčastnění jsou ochotni se na této péči podílet.“⁸⁷ Střídavá péče neplní svůj účel a všechny její klady jsou zmařeny, pokud je dítě postaveno doprostřed konfliktu rodičů. Takové děti velmi špatně prosperují.⁸⁸

---

⁸⁵ HRUŠÁKOVÁ, Milana, NOVÁK, Tomáš. Reálně o společné a střídavé porozvodové výchově. *Bulletin advokacie*, 1999, roč. 29, č. 3, s. 30.

⁸⁶ NOVÁK, Tomáš. Mýty o střídavé péči o dítě po rozvodu. *Právo a rodina*, 2010, roč. 12, č. 6, s. 12-14.

⁸⁷ FRANCOVÁ, Marie, DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 18.

⁸⁸ PRUETT, M. K., WILLIAMS, T. Y., INSABELLA, G., LITTLE, T. D.: Family and legal indicators of child adjustment to divorce among families with young children. *Journal of Famil Psychology*, 2003, roč. 17, č. 2, s. 169-180.

Střídavá péče by neměla být autoritativně nařízena. Pokud se totiž rodiče nedohodnou a nepostaví se k problému čelem, je velký předpoklad, že to dítě nezvládne a bude neurotické nebo schizofrenní, jak dokazují některé ze studií.⁸⁹ Podle studie J. Johnstona děti ve střídavé péči v případě rodičů, kteří mají mezi sebou konflikty, mají s větší pravděpodobností problémy s chováním a jsou emočně nevyrovnané. Všeobecně přijímaným pravidlem je zásada, že v případě konfliktních rodičů nemá být toto uspořádání užíváno.⁹⁰

Samozřejmě znamená střídavá péče velké omezení i pro rodiče. Při střídavé péči může nastat také problém v tom, že jeden rodič spoléhá na výchovu druhého z rodičů, zvláště u hyperaktivních dětí, kdy si chtějí rodiče odpočinout, a pak dojde k tomu, že ani jeden z nich nebere za dítě plnou odpovědnost. Nebo se chce rodič dítěti zavděčit, aby byl „lepší než ten druhý“, čehož dítě využívá, mnohdy vydírá i druhého rodiče.

Je těžké posoudit, zda nezletilý více trpí tím, že postrádá jednoho z rodičů, nebo bude více poškozen tím, že bude postrádat stálý domov.

---

⁸⁹ ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Střídavá péče o děti po rozvodu očima psychologa. *Právo a rodina*, 2005, roč. 7, č. 5, s. 1-5.

⁹⁰ JOHNSTON, Janet R. High-Conflict Divorce. *The future of children*, 1994, roč. 4, č. 1, s. 165-182.

8 Souhlas rodičů

Zda nařídit střídavou péči pouze v případě, že s ní oba rodiče souhlasí, nebo zda je možné nařídit střídavou péči i bez souhlasu obou rodičů, je problém, který se stále řeší a probírá.

Dle nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 1. 2005 sp. zn. I. ÚS 48/04 „svěření dítěte do střídavé výchovy rodičů nesmí být ústupkem jejich vzájemné rivalitě, ale vyjádřením kvalitního a pozitivního vztahu rodičů k dítěti; to předpokládá toleranci, vyspělost a dobrou vůli všech zúčastněných. Rozhodnutí o střídavé výchově nezletilého dítěte by mělo vycházet z jejich společné vůle a dohody, schopnosti spolu komunikovat a spolupracovat a nezapojovat dítě do svých vzájemných problémů“⁹¹ Z tohoto nálezu je zřetelné, že souhlas obou rodičů s nařízením střídavé péče je nezbytným předpokladem. Někteří odborníci tvrdí, že při nařízení střídavé péče bez dobrovolného souhlasu obou rodičů půjde jen o pokračování rozvodového boje o dítě, který bude pokračovat v nových podmínkách a poněkud odlišnými prostředky než dříve.⁹²

Existují však i případy, kdy soud nepřihlížel k tomu, že jeden z rodičů se střídavou péčí nesouhlasil, přesto ji soud nařídil. Jde například o případ dvouletého dítěte, kdy matka ani otec nebydleli ve stejném městě. Matka se střídavou péčí nesouhlasila, obvodní soud proto tuto péči vyloučil, avšak Městský soud v Praze naopak střídavou péči nařídil, se střídáním dítěte po týdnů. Ústavní soud stížnost matky odmítl s odůvodněním, že nesouhlas matky podle něj není překážkou při rozhodování o střídavé péči. Podle něj hlavním kritériem při posuzování, zda dítě bude svěřeno do střídavé péče či ne, musí být právě jeho zájmy, mezi které patří i zachování intenzivního vztahu s oběma rodiči, a ne nesouhlas rodiče, většinou matky, která se střídavou péčí nesouhlasí, protože počítá s tím, že dítě dostane do výlučné péče, ve většině případů v České republice tomu tak je. Střídavé péče se tak velmi často dovolávají právě muži.⁹³

Podle Ústavního soudu však nemůže být neschopnost rodičů dohodnout se překážkou uložení střídavé péče. V takovém případě by k vyloučení střídavé péče stačilo pouze jednostranné účelové odmítnutí komunikace jednoho rodiče, který má dítě ve své výlučné péči, s druhým rodičem, a tím by docházelo k zneužití postavení rodiče vychovávajícího dítě

---

⁹¹ nálezu Ústavního soudu ze dne 27. ledna 2005, sp. zn. I. ÚS 48/04

⁹² NOVÁK, Tomáš. Mýty o střídavé péči o dítě po rozvodu. *Právo a rodina*, 2010, roč. 12, č. 6, s. 12-14.

⁹³ nálezu Ústavního soudu ze dne 30. dubna 2014, sp. zn. III. ÚS 650/14

a zneužití jeho základního práva vychovávat své dítě dle čl. 32 odst. 4 Listiny.⁹⁴ Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 5. ledna 2010, sp. zn. III. ÚS 1206/09 jasně vyjádřil, že „*nesouhlas matky se střídavou péčí může být relevantní pouze tehdy, je-li vybudován na důvodech, jež jsou způsobilé intenzivním způsobem negativně zasahovat do zájmu dítěte.*“⁹⁵

Ústavní soud dále konstatoval, že pokud to okolnosti umožňují, je vhodné, aby se na výchově podíleli oba rodiče a oba zůstali součástí každodenního života dítěte. Dobré výchovné prostředí nelze vytvořit soudem, nýbrž snahou rodičů.⁹⁶ „*Této své zodpovědnosti by si tedy rodiče měli být vědomi a tomu by také měli přizpůsobit své vzájemné vztahy při hledání kompromisního řešení k vytvoření ideálního výchovného prostředí pro své dítě.*“⁹⁷

Vždy je nutné rozhodovat v každém případě individuálně. Soudy by měly více zkoumat, proč druhý z rodičů se střídavou péčí nesouhlasí, proč není ochotný s druhým z rodičů komunikovat a spolupracovat na střídavé péči i přesto, že soudní znalec tuto variantu porozvodového uspořádání doporučil. Střídavá péče předpokládá od obou rodičů společnou snahu a schopnost se dohodnout, spolupracovat a nezatěžovat dítě svými společnými problémy, avšak neznamená to, že by soud neměl střídavou péči nařídít jen z důvodu nedostatečně odůvodněného souhlasu jednoho z rodičů a ustoupit tak vzájemné rivalitě mezi rodiči, která sleduje jen boj o dítě, svěřením dítěte do péče jen jednoho z nich.⁹⁸

Za průlomový lze považovat nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2482/13 ze dne 26. května 2014, který stanovuje, že „*v případě rozhodování o svěření dítěte do střídavé výchovy rodičů je třeba vycházet z toho, že zájmem dítěte je, aby bylo především v péči obou rodičů. Z toho plyne, že pokud jsou oba rodiče způsobilí dítě vychovávat, pokud oba mají o jeho výchovu zájem a pokud oba dbali kromě řádné péče o jeho výchovu po stránce citové, rozumové a mravní, svěřením dítěte do střídavé péče by mělo být pravidlem, zatímco jiné řešení jen výjimkou, která vyžaduje prokázání, proč je v zájmu dítěte právě toto jiné řešení.*“⁹⁹

Překážkou střídavé péče tak již nemůže být nesouhlas jednoho z rodičů. Důraz musí být kladen zejména na zájem dítěte a jeho právo na péči obou rodičů.

---

⁹⁴ nálezu Ústavního soudu ze dne 18. srpna 2010, sp. zn. I. ÚS 266/10

⁹⁵ nálezu Ústavního soudu ze dne 5. ledna 2010, sp. zn. III. ÚS 1206/09

⁹⁶ nálezu Ústavního soudu ze dne 30. dubna 2014, sp. zn. III. ÚS 650/14

⁹⁷ nálezu Ústavního soudu ze dne 30. dubna 2014, sp. zn. III. ÚS 650/14

⁹⁸ VARVAŘOVSKÝ, Pavel. Posouzení zájmu dítěte z ústavněprávního hlediska. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 4, s. 193.

⁹⁹ nálezu Ústavního soudu ze dne 26. května 2014 sp. zn. I. ÚS 2482/13

9 Výživné

Vyživovací povinnost rodičů k dětem trvá po celou dobu právního vztahu mezi rodičem a dítětem bez ohledu na to, zda rodiče jsou či nejsou nositeli rodičovské odpovědnosti. Pokud se rodiče na výživném nedohodnou, stanoví rozsah vyživovací povinnosti soud.¹⁰⁰ Výživné lze přiznat v tom případě, když není oprávněný schopen sám se živit. Pro určení rozsahu výživného jsou dle § 913 nového občanského zákoníku rozhodné odůvodněné potřeby a majetkové poměry oprávněného, a také schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Odůvodněné potřeby dítěte jsou závislé na věku dítěte, zdravotním stavu, jeho schopnostech, potřebě přípravy na budoucí povolání a uplatnění ve společenském životě. Výživné již v současné době není chápáno jen jako finanční částka určená k uhrazení základních životních potřeb, jako jsou bydlení, jídlo, oblečení, ale souží i na sportovní, kulturní, rekreační a jiné potřeby pro všestranný rozvoj dítěte. S přibývajícím věkem potřeby dítěte samozřejmě rostou, a to je třeba brát v úvahu. Mezi odůvodněné potřeby dítěte patří i náklady na jeho různé zájmové kroužky.¹⁰¹

Při hodnocení schopností a možností povinného je třeba zkoumat i další skutečnosti, například zda se nevzdal bezdůvodně výhodnějšího zaměstnání, majetkového prospěchu, zda osobně pečuje o oprávněného a o rodinnou domácnost. Dle § 916 nového občanského zákoníku neprokáže-li rodič soudu řádně své příjmy předložením všech listin a podkladů rozhodných pro určení rozsahu výživného a neumožní-li soudu zjistit skutečnosti pro toto rozhodnutí, platí, že průměrný měsíční příjem takové osoby činí pětadvacetinásobek částky životního minima. Je-li více povinných osob vůči jednomu oprávněnému, rozsah jejich vyživovací povinnosti odpovídá dle § 914 nového občanského zákoníku poměru majetkových poměrů a schopnostem a možnostem každého z nich. Jestliže má rodič vyživovací povinnost k více dětem, musí soud určit rozsah výživného na každé dítě zvlášť dle jeho konkrétních odůvodněných potřeb.

Stejně jako naše úprava, tak i většina evropských úprav určuje rozsah výživného v závislosti na potřebách dítěte a možnostech rodiče a nezná tzv. objektivizaci výživného, tedy určování výše výživného například pomocí tabulek a zlomků z příjmu rodičů.¹⁰²

---

¹⁰⁰ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *České rodinné právo*. 2. opravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk, 2001, s. 230 - 231.

¹⁰¹ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *České rodinné právo*. 2. opravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk, 2001, s. 231 - 232.

¹⁰² KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *České rodinné právo*. 2. opravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk, 2001, s. 234 - 240.

Je však otázkou, zda je nutné při rozhodnutí o svěřeni dítěte do střídavé péče rodičů rozhodovat také o určení výživného, když vlastně dítě tráví u obou rodičů stejně dlouhou dobu. Případy, kdy dítě pobývá například dva týdny u jednoho z rodičů a druhý rodič má povinnost v tuto dobu na dítě přispívat třeba tisíc korun, a za dva týdny se situace vymění a první z rodičů musí zase přispět druhému stejnou částku, mi nepřipadají vhodné.

Avšak jiné je to, když je jeden z rodičů majetnější. Dle § 915 nového občanského zákoníku má být životní úroveň dítěte shodná s životní úrovní rodičů. V případě nestejně životní úrovně obou rodičů by tedy měla být lépe finančně zajištěnému rodiči vyživovací povinnost podle mého názoru uložena. Dále dle § 915 nového občanského zákoníku za předpokladu, že to majetkové poměry jednoho z rodičů připouštějí, lze za odůvodněné potřeby dítěte považovat i tvorba úspor. Každému z rodičů může být stanovena jiná finanční částka pro účel tvorby úspor v závislosti na jeho majetkových poměrech. Soudní praxe je, co se týká určování výživného, velmi různorodá a soud se při rozhodování o výživném řídí různými metodami.¹⁰³

Dále je třeba vyřešit případ, kdy jeden z rodičů odmítne dítě převzít. Dle mého názoru by pak měl druhý z rodičů nárok na výživné po dobu, kdy měl mít dítě u sebe druhý z rodičů, avšak odmítl to.

---

¹⁰³ SCHÖN, Monika. Střídavá výchova a vyživovací povinnost rodičů. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 9, s. 12-16.

10 Bránění ve styku

Hlavními důvody, proč jeden z rodičů brání druhému z rodičů ve styku s dítětem, jsou nedůvěra ke schopnostem rodiče dítě řádně vychovávat a pečovat o něj, snaha mít dítě pouze pro sebe, vymazat druhého z rodičů ze života dítěte a vyhnout se tak vzpomínkám na nevydařené manželství, touha potrestat bývalého partnera, zloba a neochota připustit důležitost druhého rodiče pro život dítěte, většinou otce, nebo obavy o bezpečnost dítěte. Mnohdy přitom dochází k popouzení dítěte proti druhému rodiči, což dítěti velmi škodí. Výsledkem intenzivního popouzení může být vznik syndromu „zavrženého rodiče“, jehož dopad je pro dítě velmi nepříznivý, až devastující. Syndrom vede ke ztrátě téměř všeho, co s druhým rodičem souvisí, k zabrzdění a zdeformování vývoje emocionality a psychosociálního vývoje. I u zavrženého rodiče může dojít k psychickým obtížím souvisejícím se ztrátou dítěte a rodičovské role.¹⁰⁴ V takových případech hrají velkou roli posudky soudních znalců, kdy znalec může manipulující mechanismy a jejich ničivý vliv na dítě pomoci rozpoznat, a jeho zjištění se stává podkladem pro další postup soudu. Již začínají fungovat speciální psychologická pracoviště, kam v obdobných případech může soud umístit dítě na nějakou dobu, nejčastěji je to na jeden až dva měsíce. Po tuto dobu se s dítětem nesmí stýkat rodič, který se snažil ze života dítěte druhého rodiče vymazat, a dítě se připravuje na druhého z rodičů.¹⁰⁵

Prostředků, jak bránit druhému rodiči ve styku s dítětem, je mnoho. Může to být například naplánování jiné, zábavnější aktivity pro dítě, aby nechtělo k druhému z rodičů jít, případně aby na něj bylo našťvané, že kvůli němu o tuto aktivitu přišlo, naplánování zájmového kroužku v době dohodnutých návštěv, znepříjemňování předávání dítěte, vymyšlená nemoc dítěte. K bránění ve styku může docházet jak hned po rozvodu, kdy je vymezen styk soudem, případně dohodou, tak také po delším časovém odstupu, kdy například jeden z rodičů potká nového partnera a přeje si s ním založit rodinu bez účasti a vzpomínek na partnera bývalého. Výsledkem takového bránění ve styku je oslabení, až ztráta vztahu dítěte s jedním z rodičů. Pokud rodič, který má nezletilého ve výchově, styk s dítětem druhému rodiči na základě soudního rozsudku neumožňuje, je možné podat návrh na výkon

---

¹⁰⁴ BAKALÁŘ, Eduard. Kritéria pro posuzování kvality výchovných schopností rodičů. *Rodinné právo*, 1999, roč. 12, č. 10, s. 1-9.

¹⁰⁵ PLECITÝ, Vladimír a kol. *Základy rodinného práva*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 47.

rozhodnutí u příslušného soudu.¹⁰⁶ Samozřejmě odpovídá rodič, který brání druhému ve styku, za škodu, kterou tím způsobil.¹⁰⁷

V případě, kdy soud vydal rozhodnutí o svěření nezletilého dítěte do péče a úpravě styku s ním, nebo pokud k takové úpravě došlo dohodou rodičů, kterou schválil soud, a některý z rodičů se odmítá rozhodnutí podrobit nebo neplní soudem schválenou dohodu, má soud i orgán sociálně-právní ochrany dětí několik zákonných prostředků k dosažení nápravy. Jsou jimi například napomenutí, dohled, omezení, které jsou zakotveny v § 925 nového občanského zákoníku. Pokud tyto prostředky nezaberou, soud může přistoupit k výkonu rozhodnutí.

Styk s dítětem, který je upraven soudem nebo dohodou rodičů, která byla soudem schválena, lze vymáhat dle § 500 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, které se týkají výkonu rozhodnutí o péči o nezletilé děti. Paragraf 502 zákona o zvláštních řízeních soudních umožňuje soudu opětovně uložit pokutu tomu, kdo neplní soudní rozhodnutí nebo soudem schválenou dohodu o péči o nezletilé dítě. V následujícím paragrafu jsou specifikována další opatření, která může soud využít při neplnění povinnosti. Jsou jimi například nařízení setkání s mediátorem, stanovení plánu navykacího režimu, uložení osobám povinnost styk vykonávat pouze za dohledu orgánu sociálně-právní ochrany dětí, nařídit povinnému setkání s odborníkem z oblasti pedopsychologie. Pokud nepomůže postup uvedený v § 502 a § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních, nařídí soud výkon rozhodnutí odnětím dítěte dle § 504 tohoto zákona. V případě, že bylo toto vše nedostačující, je možné dále postupovat podle trestního zákoníku a rodiče bránícího ve styku s dítětem druhému rodiči trestně stíhat.

Dalším řešením v případě, že jeden z rodičů brání trvale, opakovaně či bezdůvodně druhému z rodičů ve styku, je nové rozhodnutí soudu o péči o dítě, což je upraveno v § 889 nového občanského zákoníku.

---

¹⁰⁶ ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 44-45.

¹⁰⁷ rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. Zář 2003, sp. zn. Rc 25 Cdo 2289/2002

11 Změna poměrů

Výkon rodičovské odpovědnosti se mění v závislosti na věku dítěte a jeho potřebách. Například v případě, kdy jde dítě studovat na vysokou školu, bude nutné zvýšit výživné na toto dítě rodiči, který dítě nemá ve své výlučné péči, protože náklady se studiem vysoké školy mohou být opravdu vysoké. Také z tohoto důvodu nejsou rozhodnutí soudu týkající se péče o děti konečná. Rozhodnutí týkající se výkonu práv a povinností vyplívající z rodičovské odpovědnosti, tedy i rozhodnutí o nařízení střídaté péče, může soud i bez návrhu dle § 909 nového občanského zákoníku změnit, dojde-li ke změně poměrů, a dále může podle § 923 tohoto zákona soud změnit dohodu a rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě, opět pokud dojde ke změně poměrů. K tomuto zásadnímu rozhodnutí by nemělo docházet v případě dílčí nebo nepodstatné změny a opět musí být toto rozhodnutí v zájmu dítěte. Změna by měla být déle trvající, hlubší, mající podstatný význam.¹⁰⁸

---

¹⁰⁸ PLECITÝ, Vladimír a kol. *Základy rodinného práva*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 46-47.

12 Závěr

Institut střídavé péče není dle mého názoru v zákonech České republiky dostatečně upraven, což v praxi působí řadu problémů. V novém občanském zákoníku je upravena pouze možnost dítě do střídavé péče svěřit, avšak žádné další znaky a rysy střídavé péče v zákoně stanoveny nejsou. Z tohoto ustanovení není ani jasné, zda musí být délka péče o dítě u obou rodičů totožná, nebo zda se za střídavou péči považuje také situace, kdy dítě tráví u jednoho z rodičů například šestnáct dní a u druhého pak pouze čtrnáct.

Pohledy různých lidí z různých oborů na střídavou péči se liší a zatím není jasně dokázáno, zda má střídavá péče na dítě dobrý vliv či ne.

Dle mého názoru by měl být hlavním kritériem pro posuzování vhodnosti použití střídavé péče vztah dítěte k oběma rodičům a i přes to, že je třeba dítě malé, mělo by dostat šanci se k tomuto vyjádřit, protože soud nedokáže odhadnout, zda má dítě k oběma rodičům kladný citový vztah. Pro většinu dětí je opravdu těžké měnit každou chvíli prostředí, střídat kamarády, případně i školu. Viděla jsem dokument o střídavé péči, který byl o rodinách, kde dítě bydlí stále ve stejném bytě a střídají se u něj rodiče. Tato forma je pro dítě určitě mnohem přijatelnější, než kdyby se mělo stěhovat ono, ovšem z hlediska rodičů je velmi těžce zvládnutelná.

Také podle mě není vhodné, aby dítě navštěvovalo dvě základní školy. I když je stanovena povinnost, že se ředitelé takových škol musí mezi sebou domlouvat, přesto nejde v praxi realizovat to, aby dítě přesně navazovalo s učební látkou. Dokonce se teď v médiích řeší případ, kdy dítě ve střídavé péči již půl roku navštěvuje dva týdny v měsíci 1. třídu na základní škole a další dva týdny mateřskou školu, protože ho v jednom městě na základní školu nepřijali. Z toho usuzuji, že institut střídavé péče opravdu není dostatečně právně upraven, když je toto možné.

Je samozřejmě důležité, aby mělo dítě oba rodiče, aby neztratilo ani jednoho z nich, ale o rodiče přece nepřijde, když jej bude vídat třeba jen dva dny v týdnu. Navíc žijeme v moderní době, kdy si dítě může se svým rodičem telefonovat, nebo používat k dorozumívání sociální sítě například skype, facebook a jiné.

Co se týká dvou průlomových judikátů z loňského roku, kdy v jednom soud svěřil dítě do střídavé péče i přes velkou vzdálenost bydlíšť obou rodičů a druhý svěřil dítě do střídavé péče i přes nesouhlas rodičů a vyjádřil, že by střídavá péče měla mít přednost před jinými formami porozvodového uspořádání, tedy měla by být jakýmsi pravidlem, pokud jsou oba rodiče schopni dítě vychovávat a mají o výchovu dítěte zájem, abych pravdu řekla,

neztotožňuji se s nimi. Nadřazování střídací péče nad jiné formy porozvodového uspořádání nemá ani oporu v zákoně. Soud tímto rozhodnutím vede účastníky k tvrzení a dokazování před soudem, proč v jejich případě není střídací péče vhodná a měla by být vyloučena, což není správné. Soud by měl posuzovat individuálně případ od případu, neměl by ani mechanicky svěřovat dítě do výlučné péče matky, ale měl by se společně s pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí a s odborníky z oblasti psychologie dětí v každém konkrétním případě poradit a snažit se rozhodnout pro co nejvhodnější úpravu poměrů nezletilého dítěte. Vždyť děti jsou naše budoucnost.

Samozřejmě netvrdím, že je střídací péče špatná, existují případy, kdy se osvědčila a děti jsou spokojené, obzvláště když třeba rodiče bydlí kousek od sebe a dítě nemusí nikam dojíždět, měnit školu, kamarády a zvykat si na nové prostředí a má k oběma rodičům stejně vřelý citový vztah, ale určitě by neměla být jakýmsi pravidlem.

Když jsem začala diplomovou práci psát, byla jsem velkým odpůrcem institutu střídací péče. Při psaní této práce se však můj pohled na střídací péči mírně změnil, když jsem přečetla názory různých psychologů a odborníků, kteří působení střídací péče na dítě chválili. Avšak stále si myslím, že vhodnějším řešením je svěřeni dítěte do výlučné péče jednoho z rodičů s neomezeným stykem s druhým rodičem, kdy v lepším případě si může dítě samo říct, kdy chce být se kterým z rodičů a nemá to soudem nařízeno.

Základní vědecko-výzkumnou otázkou mé práce bylo posouzení, zda je aktuální regulace střídací péče efektivní úpravou porozvodového uspořádání poměrů a zda jsou v jejím důsledku optimálně zaručena jak práva dítěte, tak práva rozvedených rodičů. Docházím k závěru, že aktuální regulace není efektivní úpravou porozvodového uspořádání poměrů, protože v praxi stále nastává spousta problému jak při rozhodování o této střídací péči, co se třeba důležitosti souhlasu rodičů s tímto institutem týká, tak také při její realizaci. Nicméně práva dětí a rodičů jsou zaručena optimálně.

Obecně není rozvod pro dítě dobrý, dítě tím velmi trpí, ať už je svěřeno do jakékoli péče. I já sama jsem si rozvodem svých rodičů prošla a jsem opravdu ráda, že jsem nemusela být svěřena do střídací péče, protože si nedovedu představit, jak bych zvládala stěhování například po dvou týdnech. Myslím si, že by rodiče měli dítěti porozvodovou situaci v rodině usnadnit, jak jen to jde, neměli by jeden druhého očerňovat a popouzet dítě proti druhému, neměli by dítě používat jako zbraň v boji proti druhému z rodičů, protože právě takové chování dítěti nejvíce ubližuje.

Vzhledem k tomu, že střídací péče velmi úzce souvisí s rovinou psychologickou a sociologickou, nebylo možné se jí při psaní této diplomové práci vyhnout, i když jsem se o to

pokoušela. Téma střídavé péče je velmi obsáhlé, proto jsem se snažila v práci nastínit alespoň základní a nejvíce řešené problémy současnosti.

Seznam literatury a pramenů

Literatura:

ČERNÁ, Marie. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001. 114 s. ISBN 80-86432-11-4.

ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

FRANCOVÁ, Marie, DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008. 256 s. ISBN 978-80-7357-350-8.

HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *České rodinné právo*. 2. opravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk, 2001. 384 s. ISBN 80-210-2706-1.

HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655 – 975)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1380s. ISBN 978-80-7400-503-9.

PLECITÝ, Vladimír a kol. *Základy rodinného práva*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 140 s. ISBN 978-80-7380-139-7.

VANÍČKOVÁ, Eva. *Stres dítěte v rozvodové a porozvodové situaci*. Praha: Růžová linka, 1999. 7 s.

VESELÁ, Renata a kol. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003. 262 s. ISBN 80-86432-48-3.

ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II (§ 655-975)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 752s. ISBN 978-80-7478-457-6.

Odborné články:

BAKALÁŘ, Eduard. Kritéria pro posuzování kvality výchovných schopností rodičů. *Rodinné právo*, 1999, roč. 12, č. 10, s. 1-9.

CORRADINIOVÁ, Simona, VYPUŠTÁK, Radim. K novému rodinnému právu: do roka a do dne. *Právo a rodina*, 2013, roč. 15, č. 1, s. 8-11.

HRUŠÁKOVÁ, Milana, NOVÁK, Tomáš. Reálně o společné a střídavé porozvodové výchově. *Bulletin advokacie*, 1999, roč. 29, č. 3, s. 30. Dostupné na <<https://www.beckonline.cz/bo/documentview.seam?type=html&documentId=nrptcojzhf pweyk7gnpxg5dsl4zta&groupIndex=3&rowIndex=0&conversationId=1002107>>.

JOHNSTON, Janet. High-Conflict Divorce. *The future of children*, 1994, roč. 4 č. 1, s. 165-182.

JONÁKOVÁ, Irena. Kritéria svěření nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, s. 12-15.

LUŇÁČKOVÁ, Oldřiška. Muži versus ženy – právní úprava střídavé výchovy. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 10, s. 16-19.

NOVÁ, Hana. Nezletilé dítě ve střídavé péči. *Právní rádce*, 1995, roč. 11, č. 5, s. 10-11.

NOVÁK, Tomáš. Dilema střídavé péče: Potřebují děti více otce nebo jeden domov? *Právo a rodina*, 2012, roč. 14, č. 5, s. 16-19.

NOVÁK, Tomáš. Mýty o střídavé péči o dítě po rozvodu. *Právo a rodina*, 2010, roč. 12, č. 6, s. 12-14.

PAVLÁT, Josef. Porozvodové uspořádání. *Bulletin advokacie*, 2012, roč. 1, č. 11, s. 36-40. Dostupné na <<https://www.beckonline.cz/bo/documentview.seam?type=html&documentId=nrptembrgj pweyk7geyv643uojptgnq&groupIndex=0&rowIndex=0&conversationId=68754>>.

PRUETT, M. K., WILLIAMS, T. Y., INSABELLA, G., LITTLE, T. D. Family and legal indicators of child adjustment to divorce among families with young children. *Journal of Famil Psychology*, 2003, roč. 17, č. 2, s. 169-180.

SCHÖN, Monika. Střídavá výchova a vyživovací povinnost rodičů. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 9, s. 12-16.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Střídavá péče o děti po rozvodu očima psychologa. *Právo a rodina*, 2005, roč. 7, č. 5, s. 1-5.

VARVAŘOVSKÝ, Pavel. Posouzení zájmu dítěte z ústavněprávního hlediska. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 4, s. 193.

Právní předpisy:

zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

nález Ústavního soudu ze dne 27. ledna 2005, sp. zn. I. ÚS 48/04

nález Ústavního soudu ze dne 20. února 2007 sp. zn. II. ÚS 568/06

nález Ústavního soudu ze dne 11. října 2007 sp. zn. I. ÚS 420/05

nález Ústavního soudu ze dne 5. Ledna 2010, sp. zn. III. ÚS 1206/09

nález Ústavního soudu ze dne 18. Srpna 2010, sp. zn. I. ÚS 266/10

nález Ústavního soudu ze dne 30. dubna 2014, sp. zn. III. ÚS 650/14

nález Ústavního soudu ze dne 30. května 2014, sp. zn. I. ÚS 1506/13

nález Ústavního soudu ze dne 26. května 2014 sp. zn. I. ÚS 2482/13

usnesení Ústavního soudu ze dne 31. května 2004, sp. zn. IV. ÚS 60/04

rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. Zář 2003, sp. zn. Rc 25 Cdo 2289/2002

rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. ledna 2004 sp. zn. 10 Co 877/03

Shrnutí

Diplomová práce nastiňuje problémy střídavé péče nezletilých dětí po rozvodu rodičů, hodnotí normy, které tento institut upravují, věnuje se předpokladům svěřením dítěte do střídavé péče, srovnává právní úpravu střídavé péče, která byla upravena zákonem o rodině s právní úpravou obsaženou v novém občanském zákoníku, zaměřuje se na jednotlivé znaky střídavé péče, zejména délku trvání pobytu dítěte u jednoho z rodičů během střídavé péče, rozebírá klady a problémy tohoto institutu. Práce dále analyzuje problém, který je spojen s institutem střídavé péče, a to zda je důležité, aby oba rodiče se střídavou péčí souhlasili nebo ne. Nechybí ani kapitola o výživném během střídavé péče, o výkonu střídavé péče, konkrétně o bránění jednoho z rodičů druhému z rodičů ve styku s dítětem, a v neposlední řadě rozebírá institut změny poměrů. V práci je čerpáno hlavně z právních předpisů, odborných časopisů a samozřejmě z judikatury soudů.

Summary

This theses outlines the problems of alternating custodial care of minor children after their parents' divorce, assesses the standards which adjust this institution, deals with the conditions for committing the child to the alternating custodial care, compares the legislation of the alternating custodial care which was adjusted by the Family Law with the legislation contained in the new Civil Code, focuses on the particular features of the alternating custodial care, especially the length of a child's stay at one parent's during the alternating custodial care, analyses the pluses and problems of this institution.

The theses also analyses the problem connected with the institution of the alternating custodial care, and if it is important for both parents to agree with the alternating custodial care or not. There is also included the chapter about the maintenance during the alternating custodial care, about the performance of the alternating custodial care, specifically about the one parent's obstruction of meeting the child with the other parent, and last but not least it analyses the institution of the condition changes. In the theses it is drawn mainly from the legal regulations, specialized journals and of course from the practice of the courts.

Seznam klíčových slov

Rodina

Rodičovská odpovědnost

Manželství

Společná péče

Střídavá péče

Zájem dítěte

Nový občanský zákoník

Porozvodové uspořádání

Nezletilé dítě

Souhlas rodičů

List od keywords

Family

Parental responsibility

Marriage

Joint custody

Alternate custody

Child's interest

New Civil Code

Post-divorce arrangements

Minor child

Parental consent